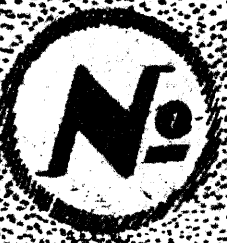

Hind 30 marka

ROMAN

SISU:

- Sven Elvestad: Must täht.
- Abeno Nakamaro: Koduigatsus.
- H. Courthia-Mahler: Laane laul.
- Selma Lagerlöf: Püha pill Luceas.
- Einar Hjörleifsson: Merel.
- Cyril Buysse: Öde Marie.
- Erwin Rosen: Naljaka rahad.
- Kyan-Haku-Saf: Soowid.
- Arpad v. Berczik: Ori.
- Carl A. Tavaststjerna: Russalka.

TALLINN 1922
KIRJASTVS ARENG

Ajalleht

„Tulewik“

ilmub Tallinnas igal kesk­nädalal ja laupäeval

„Tulewik“ on ainukene ajaleht Eestis, kelle ülesanne on tööliste ja kehvema rahva kasusid kaits­ta

„Tulewik“ toob päevanudiseid ja sõnumid igalt alalt

„Tulewik“ on ainukene pealinna nädalaleht

„Tulewikku“ loevad kõik, kel võimalik pole igapäevast ajalehte tellida

---

„Tulewik“ maksab kõigest 30 m. kuus

Lugege „Tulewikku“ ja koguge talle poolehooldajaid

Tellige „Tulewikku“ igast postiasutusest

„Tulewiku“ toimetuse ja talituse:

===== Tallinnas, Suur Brookusmägi nr. 4 =====

Ajalleht

„Wõrumaa“

**2 korda
nädalas.**

on sõrdlemisi uus leht, kuid lühikese ajaga wõitnud Wõrumaal, Petserimaal ja osalt Walga- ning Tarumaal nii rohke lugejate ringi ja sooja poolehoitu, nagu ei ükski teine wäikelinna ajaleht. Selle on wõimaldanud

„Wõrumaale“ korralik lehe wäljums, puhas trükk, mahlakas ja mõtte­rikas sisu, heatahtlik, õiglane ja asjatundlik sündmuste arwustus enam juhtiwas ning õpetlikus mõttes kui mahategewalt. Mõnitusi ega näaklemisi ja alatut ning kahjurõõmulikku mahategemist ei tunne

„Wõrumaa“ ega aja kitsarinnalist erakonna poliitikat. Erakonna põhi­mõte, missugune ta ka oleks, ei tohi takistada nimetamast seda head, mis on wastases ja seda halba, mis on eneste keskel.

„Wõrumaa“ on ära tunnud, et tülitsemiste ja näaklemistega kaugele ei saa, waid tahame elada, siis peame sõbralikult käsikäes ülesehitawat töö tegema ja ükssteisi enam usaldama.

„Wõrumaa“ kirjasaatjate wõrk ulatab kaugele üle linna ja maakonna piiride ja ei puudu paremad kaastõelised ka pea- ja teistes linnades. Eriti kodulinna on lehe sisu kallal hoolega tööil kõik haritud ja arukamad jõud.

„Wõrumaa“ on kooli ja noorte kui ka kõigi edasipüüdwa ja kainema kodanikkude-kihi sõber.

Sarnase sihi ja waimlise tagawaraga waarustatud, toodab leht, et ta warsti sinna maale jõua b, mil ta ei puudu ühegi korraliku perekonna laual. Ainult kes parteil­likust lühikesenägelikkusest pimestatud, need ei kuuluta «Wõrumaas», ega loe

„Wõrumaad“, mis maksab postiga tellides ainult 30 mrk. kuus ja postita 25 mrk.

=====
Aadress: Wõru, postkast 25.
====="

„Roman“

Nr. 7

Ilmuub 2 korda kuus: igal 1. ja 15. kuupäeval.

1922.

Must täht.

Norra kirjaniku Sven Elvestad'i romaan.

7

„Halloo!“ hüüdis ta korraga apparaati.
„Du seal teistjaam?“

Wististi oli ta jaatama wastuse saanud, seft ta jatkas:

„Ühendage mind linna garnisoni wahiga!“

Wastust oodates ütles ta norralasele:

„Nüüd on kõik korras. Mõne tunni pärast oleme kõik wabad. Teen ettepaneku, et kõik kolm New-Carltoni restoraanis einet wõtame“.

„Suurepäraline“, wastas Wit järades ja jurus jelle juures noore neiu kätt. Nad seifid üksteise kõrwal ja filmitsefid suure põnewusega mis wanamees tegi.

See kõneles apparaati:

„Siin wangimaja „Must täht“. Wangid mäsjawad. Nad wõtjid kriminaalmuuseumi oma wõimu alla, on direktori ja teenijad wangi wõtnud, wõib olla ka ära tapnud ja on nüüd wangimajas täielikud peremehed“.

„Ei, muid teateid ei saa ma Teile anda“, jatkas ta. „Aga juhtidel on kawatus linna tungida ja seal riisumist toime panna“.

Wanamees lahkus traadi juurest.

„Boole tunni pärast wõiwad esimesed sõjawäed siin olla“, ütles ta. „Enne nende tulekut on meil weel hulk tööd. Teen ettepaneku, et see noor neiu jeniks üles katusele jääb; on kõik mööda, toome ta ülewalt alla. Ta on meie nüüd ainult koormaks; meie mõlemad ronime jälle forstent mööda alla“.

Kuid Harald Wit waidles neiu ühtijätmisele wastu. Õpetlane jai selle üle nii wahaseks, et näitas, nagu oleks weel wõinud katelus tulla.

Siis aga otustas neiu ise selle küsimuse.

„Mina jään siia“, ütles ta. „Olen wanamehe peale kindel“.

Õpetlane niifutas temale heatahtlikult pead.

„Hea küll, siis wõime minna“.

„Misjuguje korstna peale längeb seekord meie walik?“ küsis Harald Wit. „Kas peab see jälle mõni tarwitamata korsten olema?“

„Ei; seekord tarwitame seda, mis suitseb“.

„Kuhu see wiib?“

„Direktori kööki“.

Mõne minuti pärast olid nad mõlemad korstnas.

Wangimajas oli wahemaal kára kõige kõrge-male tipule kaswanud. Kõigist koridoridest kajas kisa ja kára; wahetpidamata löödi uksti kinni ja lahti. Harald Witil oli tunne, nagu oleks terve waigimaja äkki ärewats sipelgapejaks muutunud.

Wlaminef oli raske, rassem kui tarwitamata korstnates, seft nõgi, mis siin seintel wiibis, takistas neid iga filmapilk.

Nad olid juba peaaegu alla jõudnud, kui wanamees, kes ees ronis, äkki peatas.

All kajas hüüe: „Armud! Armud!“

Hüüdele järgnes tume löök ja jäme ümin.

Siis hüüdis hääl uuesti:

„Armud! Jätke mu elusse!“

„See on ühe naise hääl“, jostistas Harald Wit. „Rutake!“

Õpetlane käskis teda wait olla. Weel mitu korda kuulsid nad palumat häält, selle wahel hirmjaid wandesõnu; siis jai kõik waitseks.

Nad ronisid jälle edasi ja seifid wiimaks äkki ja ootamatuna hiiglasjuurel koldel.

Nad wiibisid suures kõõgis. See oli alles pime, aknaluugid olid kinni, aga seft põrandat põles wäike latern. Selle walgusel tundsid nad kõik asjad juures ruumis ära.

Laterna ligidal lamasiid kolm seotud inimest. Kaks nendest rõgisesid, mis aimata lastis, et neil juud olid täis topitud.

Peale nende ei olnud kõõgis ühtki elawat olemust.

Ruttu kargas wanamees alla põrandale ja ruttas ligemal seiswa inimese juure. See oli meesterahwas.

Wanamees kummardas ta kohale. Harald Wit, kes ta liigutuwi hwoitufega filmitseis, nägi äkki, et õpetlane kohkudes taganes.

Nüüd ruttas ka tema lähemale.

„Mis on?“ küsis ta.

Wana tähendas maastanaja peale.

Ka Harald Vik humardas nüüd ta kohale.

„Suur Jumal“, hüüdis ta, „see on ju direktor. Du ta jurnud?“

Wanamees võttis tal tropise juust välja, mis talle sinna sisse topitud. Kergendusohke tuli ta juust.

„Wett!“ jostistas õnnetu mees.

„Seda ma juba aimasin, et nad teda ei tapa“, jostistas wanamees. „Mii kawalad need nurjatud juba on“.

Ta kobas kõõgis ringi, funi wee leidis.

Seni oli Harald Vik nõõrid fakk lõiganud, millega teised faks olid seotud. Ilmus, et nad teine direktor ja ta proua olid.

Direktori peale oli metsik ümberkäimine kõige raskemini mõjunud; aga niipea kui ta oli jõõmu wett jaanud, juutis ta enda juba istukile ajada.

Teine direktor oli otsekohe toibunud.

Nende imestus, nähes, kes nende päästjad, oli piiritu.

Direktor hoidis õpetlajele laterna näo ette, oletas aga ehmatusje pärast peaaegu maha kukkunud.

„Teie!“ hüüdis ta. „Kas olete tont wõi inimene?“

„Inimene,“ wastas wanamees naerdes.

„Aga teie põgenesite ju mõlemad ära?“

„Jah, kongidest, aga mitte wangimajast. Pärast on meil mahti jeda Teie seletada, nüüd on tarwis kallalefippumist ära hoida. Kus on Teie ülewaatajad?“

Nüüd Jegas ennast teine direktor jutusse.

„Nad läksid weinifeldrisje“, ütles ta. „Meil oli paar wahti, aga kui nad kuulsid, et weinifeldrisje minnakse, läksid nemadki“.

Wanamees tähendas uksele.

„Wäljast lukus“, ütles direktor. „Meie ei saa siit välja“.

„Kõle tarmiski“, wastas õpetlane. „Kas juudame endid siin weerand tundi kaitsta? Ukse lahkimurdmine kestab vähemalt weerand tundi, kui ukse jeeft riivi paneme“.

„Kas Teie siis abi ootate?“

„Jga filmapilk wõib sõjawägi ilmuda“.

„See on wõimate. Kes on neile asjaloo teatanud?“

„Mina“.

„Aga kuidas?“

„Telefoni kaudu“.

„Aga esimene, mis mäsajad tegid, oli ju see, et telefonijube fakk lõikasid“.

Wanamees kehitas õlgu.

„Meie tarwitawime ise oma telefoni“, ütles ta.

„Ja päästate selleläbi terve wangimaja“, ütles direktor imestades.

„Mitte aimult jeda“, wastas wanamees, „waid ma päästan terve linna. Mäsajatel oli nõu linna rüüstata. Aga wait... mis see oli?“

Neile kõlas kõrwu hirmus kõra.

Wanamees naeris.

„Seda kõra peaksin tundma“, ütles ta. „See oli suurtükipauk. Sõjawägi tungib sisse. Mu herrad, selle pauguga on mäs jämbutatud“.

Wäljast kostis kirjeldamata kõra; hulk rusikaid oli uksele tagumas.

„Lahti teha! Meie tahame sisse tulla!“ hüüti wäljast.

Üksikud hääled ütlesid:

„Need jaatanad, kes siin pidid walwanat, on joõbnud. Waadake, jeal nad tuigerdawad. Laske nad maha, jeltjimehed!“

Wangide juust tuli ukse taga kõrwulukustaw kisa — see oli wiha ja ärewuse wäljendus; oli kuulda ka rewolvripauke.

Wiimats ühinesid kõik hüüded põruwaks kirjenduseks: „Lõõge uks sisse!“

Kuid ukse lauad olid pakjud ja ukjel sees riiv ees. Kuulid, mis wäljas lasti, ei tunginud läbi.

Wahetewahel kajas kõigest sellest kõrast üle suurtükimüriin, mis terve hoone põruma pani.

Wiimats õnneti olid mäsajad juba ukse juutnud niikaugelt ära purustada, et keegi käe juba sisse ajas ja riivi eest ära kistuda katjus.

Keegi wäike mehike oli see; aga teine direktor löi talle wajaraga otjastjesele, nii et ta minestades tagasi waarus.

Wahetajal jaatsid mäsajad talle mitu kuuli järele, nii et ta jurnult maha kukkus.

„Meie ei jatsa neid tagasi hoida!“ hüüdis direktor kahwatades. „Poole minuti pärast peamad sõjamehed siin olema wõi meie oleme kadunud“.

Nüüd kahmas õpetlane Vik käest kinni ja ütles:

„Nüüd annate ta mulle küll kätte?“

„Mis asja?“

„Rewolvri. Meil on weel neli kuuli. Andke ta mulle tagasi“.

Norralane ruttas rewolvri andmisega.

Samal filmapilgul katjus üks teine mäsaja ukse eest riivi ära lõkatas.

Et jeda takistada, ei tarwitjenud wanamees juust mitte lasteliinile minna. Ta sihtis ruumi küljelt ja lastis. Mäsajaja kukkus jurnuna tagasi jeltjimeeste käte wahela. Need kirjendastid

wiha pärast ja põmmutasid hea õnne peale ruumi, ilma et kedagi oleksid tabanud.

„Tore laiskmine“, ütles direktor ja silmitses wanameest imestades. „Just pähe tabatud“.

„Just parema filma kohale“, vastas õpetlane rahulikult, „just sinna, kuhu lasta tahtsin“.

Äkitselt kuuldi väljas ukse ees hoolimatut häält:

„Edasi, jeltimehed, et direktori kätte saame! Tema elu peab meie elu päästma!“

Nüüd tuli üks teine mäsajaja nähtawale, aga sellegi lastis wanamees lohe maha. Ilmus kolmas — neljas.

Minu wiimane kuul, ütles wanamees.

Ta lastis ja ta käsi ei wärisenud.

„Tabas“, ütles ta ja lastis revolwori langetada.

Samal filmapilgul tõusis väljas uus sõjariistade kõlin. Kajasid kabuhüüded, paugud, mõõgatölin.

„Sumalale tänu!“ hüüdis direktor. „Need on sõdurid!“

Paar minutit hiljem olid mäsajatel sõjariistad wõetud ja sõdurid tungisid tuppa.

Direktor langes nende juhile kaela.

*

Wanameest ja norralast austati kui päewakangelast.

Warsti kogusid terve linna autorideedid wangimataja. Ülem-prokuröör küsis, kas õpetlajal midagi soowi on — tehtawat kõik, mis võimalik, et neid rahuldada.

Norralase peale waadates, vastas õpetlane:

„Mul on ainult üks soov; ja terge asi on jeda täita“.

„Olge head, ütlesge!“

„Soowin siit rohelises autos wälja sõita“.

Nii lahkusid wana õpetlane, mustade juustega neiu ja Harald Wit wangimajast rohelises autos.

Saatuse imelikul juhtumisel oli jee just jama auto, millega Asbjörn Krag kui „tõrge tülaline“ wangimajas oli käinud.

*

Ona mõrsja, mustade juustega noore neiu, jeltjis, kelle ta jurmast päästnud, reisis Harald Wit Norramaale.

Wana õpetlane kadus juurlinna möllu, ei ijeenejst ega teistest midagi hoolides. Wiimane, mis ta jeltsilijed temast nägid, oli ta määrinud hall mantel. — —

Harald Wit ja ta noor abikaaja elawad Stavangeri ligidal wäitjst juwemajas. Seal on neid detektiiv Asbjörn Krag hiljuti waatamas käinud ja nende ilujas kodus mõned rahulikud nädalad mööda jaatnud.

Asbjörn Krag mäletas weel wäga hästi jeda wanameest, kes ijeäralik oli, ja kes peale mitmejuguste kuritööde ka mitu juurt asja oli korda jaatnud. Omal ajal oli ta injener Wana nime all terve Kristiania pea peale pööranud. Rahutult rändas ta igal pool ringi, kui üks kõige humitawamatest rahuwaheliste kurjategijate tüüpidest. Asbjörn oli jelle peale kindel, et temaga tulewikus weel ford kokku wõis puutuda.

Kui jutt Asbjörn Kragi katje peale, jujuwenda „Mustast tähest“ päästa, langes, jüis ütles detektiiv temale omase alandlikkujega, mis ta jöpru ifta jälle uuesti waimustab.

„Wit jõudis katujele ja autoriteedid uskusid, et ta jai ära pögeneda. Nii tõendab jüis jeeegi lugu uuesti, et minul midagi täitja luhta ei lähe“.

(Lõpp).

Koduigatsus.

Jaapani luuletaja Abeno Nakamaro.

Warsti, warsti tuleb tund,
millal koju läen!

Juba waimus waikselt ma
oma kodu näen.

Näen tema katust, puid,
tema lille näen,

näen tema talwe, suid,
tema päikest näen!

Laane laul.

Saksa kirjniku H. Courths-Mahler'i romaan.

Umas wend, metstalunik, maaler, mõtle-
ja ning suldamväärt mees!

Kas on sul veel meeles need ilusad päevad, mil su armastus ju Dorothea vastu sul nagu leekind tuli joontest läbi woolas ja sinult ju böde terve une rõõvis? Mäletan veel selges-
ti, et sul tooford kõige vastu, mille nimi ei olnud Dorothea Mylius wõi mis temaga kuidagi kokku ei kuulunud, ainult wahje huwi oli. Tooford ei aratanud ja kellegis huwi, wäljaarwatud Dorothea. Siamaani ei saa-
nud ma sinu jellefordjest hingeseisutorrast aru — aga nüüd, nüüd tunnen ma jeda. Ühidad, mina tahan naise wõtta ja nüüest olen jeks walinud neiu, teda ma armastan piiritu jü-
damliikujega.

Ära tee nii uskumata imestawaid filmi, metstalunik, ja ära hakka mulle ka tahtlewast vastu rääkima. Mina olla naisewõtmijeks veel liig noor? Süüle — olen ikaksümmeend-
kahelja aastat wana, doktor summa cum laude, tulewane eradotjent ja riigikodanik, terve ja tugew kui karu, meeter kahelateist-
kümmeend pikk, veel mitte lohtupoolt karista-
tud ja tarwiliku warandujega omanik. Tõe-
poolest, Albertus, mina ei taha oma tundmusi kõitjugu armatjemistes killustada. „Naijed“
on mulle wastumeelt — mina tahan nait, kes mu elule täie wäärtuse annab, kes kindlasti ja ustawalt minu kõrwal seisab ja kellele ma kin-
kida wõin kõik oma tugewad, tagawaral seis-
wad tunded, et nende vastu enesele waheta-
da hea, täie südame. Nii kujutan ma enesele ette adielu — ainult nii tahan naitsemees olla . . .

Oma kallima kõiti häid kiilgi ei taha ma julle ette lugema hakata. Tema on niijugune, nagu ma teda oma mina täiendujena enesele ikka olen ette kujutanud. Minu armastus te-
ma vastu on truu, tugew ja kindel, ja eht ma küll temale veel jõnagi ei ole rääkinud ar-
mastujest, tean ometi, et ta igatjedes kundi ootab, mil ma ta koju toon. Tema ilusad, puhtad filmad on armjad äraandjad. Si — ära kardada — mina ei hakka luuletama, kuigi ma jellelega walimis saaksin. Ma ei taha sind müü-
data.

Ühidad — ma lähen lähemal päiwil paiuliklastud major Darmoigi juure ja palun temalt ta tütre Wilma täe, ja siis ütlen ma

oma neiuile, et teda armastan ja kõigest hin-
gest naitjeks ishtan.

Ta on waene, jee minu neiu, aga mina olen, Jumal tänatud, küllalt nii rikas, et oodata ei tarwitse, kuni ma niipalju teenida jaksan, et naitjete jooja, muretuma pesa wõit-
sin luua. Tal peab minu juures hea elu ole-
ma. Sun mulle, et meie estwanemad tubl sti kokku hoidsid ja et mu armas, wana Metja mõis aasta aasta järele wanasje tammefirstu tublisti mammonat kogus. Nüüd olen ja ene-
jele rahakapi ostnud, jest et first sinu arwates enam küllalt julge ei olnud. Ja tegid dieti. Wäljas hulgub kõitjugu rõõwituid ringi ja wana tammepuufirst wõits armastajaid leida ja ei oletaks siis küllalt nii wastupanija kui raudne rahakapp. Aga ta näis mulle ometi wõdras olewat, jee rahakapp, kui ma wiimati wahetajal kodus olin, ja ma siilitasin wana tammefirstu, isna jalamahiti. Tema on ju jadanded aastad hoidnud Metja mõisa oma-
niikude warandust. Ja nüüd hoiab Anne Dore, kõige noorem Metja mõisa naitstalunik, jelles oma kadunud ema kallid mälestusi alal.

Waene Dorothea — et ja nii wara pidid jurema! Ja sina ei taha temale jäwetusijat anda — oma lapse pärast. Mina saan jellest aru, Albert. Täit aset ei täidaks sul ju keegi. Ja igatiis wõdrandaks ju sinu lapsest. Aga küllalt jellest. Kuidas kodus lood on? On Anne Dorel naitkawataja? Et ta preili Meijen-
heimiga läbi ei saa, pole ime. Niijugune wäik-
lane, tujufas, efsimatujeturadist waewatud isik, kel ämbliku tigidus ja tujud, ei jünni kui-
dagi meie armsasje wanasje pesja. Anna tal-
le jooljupajis ja lasje oma Anne Dore parem kui metjit jälg üles kaswada, kuni ja temale kõibliku koolipreili leiad. Meie tubli emand Sonnenmann leiab oma walitjusaari kõrwal majapidamijes wististi veel mahiti ka Anne Dore kehaliiku heakäekäigu eest hoolt kanda.

Naske on tema jooks sündsat isikut leida. Anne Dore on eht Hendriksen oma iselaadi poolest ja teda oskawad ainult inimesed kaswa-
tada, kes teda armastawad. Kuid jellelepärast ma tema eest ei kardada. Kuni teistiti wõimata, siis saada paariks aastaks minu juure, kui ma adielus olen. Minule teeks tema õpetamine rõõmu ja minu tulewajelt naitjelt wõib ta õp-
pida naitjelikku kaunidust ja tarwilikku jeltis-
kondlikku lihtoi. Küll meie ta juba armastu-
jega lohusje wiime. Estotja on tal aga Metja

mõisas kõige parem. Kui ma teda sõrden neiu dega, kes siin Berliinis ringi jooksevad — siis olen üllirõõmus, et ta oma kaheteistkümneme aastaga alles taltsutatamata kelm on. Siin jooksevad neiid jões vanaduses juba ringi, pilk edev ja teadev, ja wahiwad ja wahetawad pilke, nii et raputa pead. Ei — jätä meie Anne Dore weel rahulikult tema paradiislikku teadmatuusse.

Ja sellega tahan oma lõpmatu kirja lõpetada. Wõiksin küll weel temwed raamatud kirjutada sellest, mis mu sõdant täidab ja Wilma Hartwigiga kokku kuulub, aga ma näen waimus sinu waitseid terawaid maatriksilmi, mil naeratawad librad ümber. Sa wõiksid mulle selle pilke tagasi maksta, millega ma kui rumal poisis sinu püha tundeid hoomasin, kui ja Dorotheast rääkisid. Parema waitin ja toon julle Wilma Metja mõisasse, niipea kui ta mu pruudiks on saanud. Ta peab Metja mõisast ülekuuse pärima, et seal koduõigust omandada ja eht Hendrikseniis jaada. Truu, tõsine ja aus.

Terwita Anne Doret, mu armast kelmi, ka Metja mõisa truud hoidjat emand Sonnenmanni. Sinule endale mu käepigistus, mu wend.

Sinu Klaus."

Klaus Hendriksen wiskas jule käest, pani kirja ümbrikusse ja tõusis laua juurest üles. Paalalirutatud käel sirutas ta oma laiaõlalist, tugewat keha ja kahmas kätega läbi kaharate juuste, pead sellejuures nõlhatades selga ajades. Sellejärele tegi ta kätega mõned turmiharjutused, nagu oleks talle istumine kirjutustolana ees kiitawaks läinud.

Oma ette lauluwiisi wilistades, astus ta siis kõrwalseiswasse magadistuppa ja walmistas ennast wäljaminekiks.

Kuldne päitejapaiste firendas wäljas tänawatel. Inimesed ruttasid rõõmsamate nägudega kui harilikult üksteisest mööda. Maitse- ja nõiduwus lunastas wärskema, rõõmsama elu wälja... Mehe- ja naiselilmad ristlesid elukirgawal ihmel, tänawapoisid katlesid uue energiaga ja ifegi wäsinud woorimehehobusteise näis tulnud olemat enam elu. Mad noogutasid pead, turnasid ja katjusid noorskawatate automobiilidega wõidistu jooksta.

Klaus Hendriksen jalutas aegamööda läbi kirju rahwamuru. Teel ostis ta enesele, iseenest wihut pilgates, nõõpauku jaoks lille. Siis läks ta loomaaja poole. Mitu korda waatas ta selle juures lille. Ta filmad wõtsid wastu särades selle kirju elu, mis teda ümbritses. Nii mõnigi pilk naiste filmist waatas, melidawat kera noortmeest, kes oma iseloomulikkult kindlajooneliste pead uhkesti ja

wabalt laiadel õladel kandis. Oma temwe, päiwitanud näoga ja särawatel siiriltmadega paistis ta kenasti wälja kahwatanud suurlinnanägude wahelt, kel wäsinud pilgud.

Kui ta oli mööda jõunud Brandenburi wärawast, pööris ta pahemale poole ja kiirustas jamma. Dotawalt wahtisid ta terawad filmad tänawat mööda edasi, ja äkitselet lehwis nagu päiksekiir ta näost üle.

Tänawat mööda ligines üks sirge, jhwakas, noor daam suurilmalase kiirel wedrutawal käigul. Ta kandis lihtjat, aga hästi ja suurtsugusena mõjuwat tumesiniist kalemikostüümi, mis kenasti noore keha wõmmide ümber koonduis. Kiikjad jalad koredates kingades wahtisid wõldirikka lüme alt wälja. Kuldõllastel, lainelistel juustel istus ülikena kübarafene ja ilusad siiriltmad walitjesid armjal, ilusjal näol, mil peened, selged jooned.

Klaus Hendrikseni sõida jões tufjus tormigalopis. Tema oli noores neius kõhe ära tunnud Wilma Hartwigi, weel enne kui talle küllalt lähedale jõudis, et ta ta näojooni selgesti ära tunda. Ta teadis, et neiu sel ajal siit mööda tuli, kui ta klaveritunnilt koju läks.

Ka noor neiu oli doktor Hendrikseni ju ammuni ära tunnud, eme kui kohale jõudis. Ta filmades tufhatas midagi haruldast. Aga ainult filmapilgu, siis omasid need filmad kõhe jälle selge, maheda pilgu, mis Hendrikseni alati dieti joowastas.

Neiule ju küllalt ligidale jõudes, terwitas ta aupakkisult. Wilma Hartwig waatas talle otse, ja kui Hendriksen peatas, et neinga juttu alustada, peatas neiugi.

"Armuline preili, kohin ma küsida, kuidas Teie amwäärt ema käsi käib? Kui ma eile Teie wanemaid kahjusin waatama minna, kuulsin, et Teie ema haige olla."

Seda üteldes wajusid ta pilgud hundiwalt, kuid ometi pehme, hea õrnusega weiu filmadesse. Neiu waatas talle samuti otse ja waeratas.

"Mannal oli ainult peawalu; müid on ta jälle üsna terve."

Hendriksen jannus neiu kõrwal edasi.

"See teeb mulle otsekohele rõõmu, jeda enam, et mind mu sõda ajas Teie wanematega wäga tähtsa asja pärast rääkima." Sellejuures waatas ta neiule, kahandawalt oma.

Neiu tegi, nagu ei oleks tal dimugi, kuida sellejuures tõusis talle ometi äraandlitte wõhata palgesse.

"Siis saab aratubirwa rasti müid wõhata, Teie eneste juures räägata."

wäärilisel, kuna ta mehele selgete filmadega näkku maatas.

Hendriksen kummardas.

„Kas tahan loota, et homme Teie auväärt vanemad kodust leian?“

„Seda arvan Teile kiinitada võinvat. Ma ütlen oma vanematele, et Teie neid tahate vaatama tulla.“

„Täna Teid pildamest, armuline preili“.

Nad ajasid veel juttu ükskõiksetest asjadest kusjuures nende filmad tihti sügavasti üks-tehesse wajasid.

Stroomprintsi jilla juures jättis Wilma Hartwig oma haatja armastuswäärilisel ju-malaga ja läks ühki edasi.

Hendriksen maatas talle järawail filmil järele, kuni neiu teisele kaldale kadus. Siis pööras ta ümber, süda täis õndjuse. Homme — homme wõis ta teda oma käte wahel hoi-da, oma rahutult ja igatsewalt põhjuwa si-dame najal. Silmapilkugi ei tahelnud ta neiu maastuarmastuse juures. Tema ei olnud sugu-gi enesest lugupidaw narr. Edeuust ta ei tun-nud. Tema uskus ainult meelitatuid õrnu pilke. Tema ausale meelele oli tundmata ja arusaamata rehendam koketterii, mis täite, soojade pilkude taga peitus. Oleks ta näinud seda pilkawat naeratust, mis Wilma ilusat juud moonutas, kui ta temale oli selga pööra-nud — kahtlemata ei oleks ta enam olnud nii wõidukindel ja õnnele joovastatud.

* * *

Wilma Hartwig oli hoju jõudnud. Ta wa-nemad elasid wäikeses, aga woredasti siisjesea-tud korteris. Suurema osa sellest wõtsid oma alla haal ja jõögutuba. Magadistruumid ja köök olid wäga wäikesed ja kõige kitsam ruum oli elutoaks. Selles elutoas elutjes major Hartwig päewad otja. Sestjaadik kui ta kui osawuseta ohwitser majorimurgal oli randa jooksnud, tunnistasid ta abikaasa ja titar te-male waetwolt weel elamisõdigust. Ta lastis enesega mürimeheselt kui nulliga ümber käia ja oli rõõmus, kui daamid ta rahule jätsid.

Majoriproua Hartwig oli alles wäga elu-rõõmus. Ta oli pahane mehe peale, kes ai-nult majoriks saanud, ja pani kõik lootused parema, hiilgawama tulewiku peale ühele kaardile — tütre iludusele.

Wilma oli õhkehoje selleks koolitatud, et riikast meest wõita. Ta teadis ka, et tal ainult see üks tee oli, raskustest pääseda, mis ta pe-rebonda rüüas.

Aga ei olnud kerge niijugust meest wõita. Wilma oli müüd juba mitu talwe asjata tant-sinud, lõbutsenud ja edawistanud, ilma et sel

oleks tagajärge olnud. Mesitsemisest osawõijaid oli küllalt leidunud, aga keegi neist ei olnud asja tõsiselt wõtnud. Wiimaks wiimasel talwel olid ta austajate keskest kaaks herrat eraldunud, kellest wõis arvata, et neil tõsisemad mõtted olid. Aga hooaeg lõppes, ilma et neiu keegi oleks kojunud.

Klaus Hendrakeni rääkima panna — oleks Wilmal kerge asi olnud. Kuid tema näis Wilmale nii kindel olemat, et ta tema eest ikka jälle kõrwale pöötkes. Teine oli talle ihaldatavam.

Baraku ei olnud tal aga korda läinud seda teist rääkima sundida, ehk ta küll kõik abinõud oli tartwitusele wõtnud. Wäga rikka kauban-dusõnuniu pojana oli Kurt Stein kahtlemata hiilgawam partii kui Klaus Hendriksen. Ehk ta küll õige ufinasti neiu wanemate majas käis ja tema wastu wäga armastuswääriline oli, ei tulnud ta oma kosjaputuga ometi mitte wälja.

Wilma, kui tart noor daam, ei tahtnud asja aga ka doktor Hendrikseniga ära rikkuda, seni kui teine weel waitis. Igatahes oli ka tema wäga hea partii. —

Tusajena astus Wilma elutuppa, niipea kui ta noodid, kibara ja kindad oli ära pan-nud. Ta leidis ema äkki kodust, major „oli kilindrit tuulutama läinud“, nagu proua Hartwig harilikult armastas pilgata, kui mees wälja läks.

„Tere, mamma!“

„Tere, laps!“

Wilma wiskas õhates tugitoolile.

„Kas Stein oli täna siin?“ küsis ta, rahu-tult ema peale waadates.

„Ei — ja tead ju selgesti, et ta ainult siis tuleb, kui kindlasti teab, et sina kodus oled“.

Wilma trummeldas kõrmedega kantsitult kulanud muusikale laudlinale.

„Mulle oleks armisam, kui ta ju kord siis tuleks, kui teab, et papa kodus on. Mäi läheb juba päris hulluks, mamma. Ma ei tea enam, mis teha wõi tegemata jätta. Mulle näib, et ta üleüldse ei taha“.

Majoriproua õhtas.

„Siis olen ma tublisti õffinud, Wilma. Steini peale oleksin ma wandunud.“

Wilma haikas närwilikult naerma.

„Hea, et sa seda ei teinud. — Pealegi sain ma doktor Hendrikseniga kokku. Tema tahab homme tähtjate asjade pärast teile tul-la. Mis see tähendab, seda sa tead. Mina ei wõi tema armuawalduse eest enam kõrwale pöigata. Teda tagasi lükata — oleks kergemeeljus. Mäi

ei jää mulle siis teist teed, kui ta kosjad vastu võtta."

Majoriproua otjaesine fibrunes.

"Kahju. Stein oleks mulle armusam."

Wilma tõusis kätstituna üles.

"Mulle ka, jeda mõid ja uskuda! Et ta ka palju rikkam, sellest ma teekord ei räägi. Aga ta on mulle ülekõrge armusam kui Hendrikjen. See on uskumata põhjalik ja pitkaldane — talupoja veri, — on uhke oma talupojaseisuse reale kui prints. Stein on kindlasti lõbusam, fergeelulijem; tema jeltis ei tarvitse alati ainult nooruslik ja hea olla. Tema mõistab mind paremini kui Hendrikjen, kes mind kindlasti ei tunne ja minu juures kõiksugu häid omadusi oletab, mida mul ei ole. Ei ole sugugi lõbus, kui sind ülemäärä hirmutakse; siis on sul alati tunne, et mõid iga silmapilk maha kukkuda külgelumetatud täielikkuse aulsambalt. Jhusaks ei suuda ma jeda mitte arvata et Hendrikjeni naiseks saan. Steiniga oleks mul elu lõbusam."

Ena waatas mõttes oma ette maha. Siis ajas ta enda jälle sirgets.

Ea peatid veel wiimast abinõu katsuma."

"Mis sugust?"

"Arata Steinis armukadedus. Siamaani oled ja nii osawasti laweerinud, et herradel nende wastastikusest mõistlemisest aimugi ei ole. Müüd usub kumbki, et ta sinu peale kindel on. Kui müüd Steinile märku anda, et teab, ehk tuleb ta siis tagasihoidlikkusest wälja".

Wilma mõtles järele.

Jah — see oleks wiimane wahend. Aga aeg on lihtike. Hendrikjen tuleb juba homme.

"Noh — Stein mõib veel täna tulla — mõi homme. Kõige pahemal juhul peab papa wägewa sõna ütlema ja Hendrikjenilt mõne päewa mõtlemise aega paluma. Waheajal annan mina Steinile selgesti mõista, et ja temale kadunud oled, kui ta ruttu sinu ei tahma. Kui seegi midagi ei aita, siis on kõik asjata. Siis pead ja Hendrikjeni kosjad vastu võtma. Kabitane oleks veel hoodsamat peigmeest wotama jääda."

Wilma otjas.

"Tõsi. Waesel majorititrel pole juuri wäljawaateid. Sul on digus, mamma, selle wiimse mõtlemise aega paluma. Wotuslikult aitab ta. Hendrikjeni vastu mu süda juurt ei tunne."

"Aga ka on wõmeti wäga ilus ja terna noor-mees."

"Muidugi — jah. Kenam ja wäljapaistwan kui Stein. Aga kõiges omas kenaduses

igaw juremijeni. Kui ta mulle oma Metsa mõisast juttu wõestab, armastawast weimast ja kõigist kanadest ja anidest, jeda ta kõiki näib palweelikult armastawat, siis saan ma aegutamisega kranbid. Uhuur, ta peaks mu kõik ülikooli wahetaja seal idüllises Metsa mõisas. Kõle!"

"Kui ei ole kõhe nii hull, ja juwel mõni nädal maal olla on ka küllalt wäljatannatataw." —

Enna müüd major koju tuli, katkestasid daamid oma jutu. Tema juuresolekul ei armastanud nad tähtsaid asju ilal harutada. Kui jeda amillegi tarwis waja oli, siis õpetati talle ta oja kätte, mis ta pidi mängima, olgugi, et ta esiti piisut vastu waidles. Kuid etteheidete abil tehti ta siis ruttu jälle sõnakuulikuks.

Wahelst ja tufajest jõid nad müüd kolme-teji teed, jelle kõrwale odawat bishwiiti krõbistades. Majori wäljast fisisjetulekut silmas pidades, oli waja tofuhoidlik olla, kuigi wäljapoolle teatud juurtugusust tuli näidata.

Kui Wilma oli oma tee joonud, andis ena, kes mõttes oma ette nofinud, talle salamahki märku. Neiu teadis ju kogemuste waral, et waja oli wälja minna. Mamma tahtis abitaajale wististi jeda oja kätte õpetada, mida ta wiimajel maletäigul pidi mängima.

Wilma läks saali klaverit mängima.

Proua Hartwig kergitas rindu ja waatas siis abitaajale lahkesti otja.

"Mul on sinu vastu wäike palwe, armas Paul."

"Armas Paul" nihutas ennast toolik rahutult ega näinud sugugi rõõmus wälja. Kui ta abitaaja tema vastu lahke oli, siis oli tal tema jaoks igakord mõni pahamaiguga ülesanne waruks.

Kuinetu, hallijuuheline mees, kel tufane näwilne, waatas wäsinud silmil oma alles dige terna ja filmapaistwa naise poole.

"Mis seal siis juba jälle on?"

Proua silmitjes jeda karistawat.

"Jutt on meie ainsa lahke õnnest, Paul."

"No jah — siis hakka aga peale. Mis pean mina sellejuures tegema." —

Proua seletas talle asjaolu lähidalt ära. Tema pidawat, kui Hendrikjen homme tuli ja Wilma täht palus, ettewaatliku, muretseja ja oja etendama — "kes ja waraku ei ole" — ja enesele Hendrikjenilt mõni päewa mõtlemise aega paluma. Ühtlasi pidi ta nõudma, et Hendrikjen alles pärast jelle mõtlemiseaja lõppu ja siis ka alles sellekohase nõusoleku järele Wilmaga räägiks.

Majori nägu muutus veel tufajemaks.

„See on jälle kena ülesanne. Oleksin juba võinud arvata. Jänaaegu ei ole sa ial minu vastu lahke.“

Majoriproua ajas enda sõjavalmilt sirtgaks.

„Tähendab see, et sa ei taha? Muidugi — kui sa kord oma perekonna heaks midagi pead tegema, siis hakkab kobe vastu!“

„Vastu? — Nagu mul sest midagi kasu oleks, kui sina midagi tahad läbi viia. Aga ma ei saa aru, mis otstarve kõigel sel piinamisel on. Vägaft saab ju palju lihtsamalt üle.“

Proua kehitas üleolevalt õlge.

„Olen uudishimulik — kuidas?“

„Sina kirjutad Hendrikfenile mõned armastusväärilised sõnad — teiste inimeste vastu oskad sa ju alati armastusvääriline olla, — teatad talle, et Wilma meile tema külastäigust on teatanud, mida sa aga palud edasi lükkata, sest — et noh, ütleme, mina haigeks olen jäänud. Tahan teile ju heameelega vastu tulla ja minu pärast ka mitte wälja minna, kuni ma jälle tohin terve olla. Kui teie siis Steiniga lõpuks selgusel olete, teatame doktor Hendrikfenile minu termeksjaamisest ja siis mõib ta wähemalt selge ja otsekoheise wastuse saada. See teeb igatahes parema mulje kui sinu keerdkäigud.“

Proua leidis waikides, et ta mehel wahetwahel ometi häid mõtteid oli. Nõu oli hea, seda ei võinud salata. Igatahes oli ta wastu võetaw. Ta ütles enda sellega armulikult rahul olevat ja ta abikaasa süüitas kergendatud rinnal ühe oma odawatest sigaritest põlema.

* * *

Järgmisel hommikul ärkas Klaus Hendrikfen õige pühapäemaliku tundega. Täis rõõmsat rahutust kargas ta woodist wälja ja pani enda riidesse. Siis läks ta ruttu elutappa.

Wana daam, kelle käest ta kolm hästi sisse seatud tuba üütrinud, oli juba einet walmistamas. Klaus terwitas wiisakalt ja lahkesti ning daam ulatas talle noeratades kirja, mis linnapost toonud. Kuna Klaus lina ääre istus ja kirja lahki tegi, lahkus majaproua tajakesti toast.

Hendrikfeni rõõmsale meeleolule langes nagu jahufaste, kui ta luges:

„Armas herra doktor! Kuulen praegu oma tütrelt, et Teie meid homme kawatsete oma külastäiguga austada. Paraku on mu mees aga äkki haigeks jäänud ja ei wõi küllaligi vastu võtta. Muidugi oleme tema pärast mures ja kõik meie aeg kulub armja haige rawitšuse pea-

le. Sellepärast peame Teid paluma oma külastäiku mõni päew edasi lükkata. Riipea kui minu mees paranemas on, saate teate, ja siis loodame Teid wasti meil näha.“

Teie Abdelheid Hartwig“.

Tuhaselt pani Klaus kirja kõrwale.

Jällegi wenitus! Tema ajawale igatsusele oli see raske löök. Aga muuta midagi ei olnud, ta pidi leppima. Arwatawasti paranes major peagi.

Iga päew, mis teda ta õnnest lahutas, näis ta meelest olevat igawik.

Lähemad tunnid jäi Klaus Hendrikfeni meel tuhaseks, aga siis hakkas ta seda süüdisti eemale kõrjuma. Oma õnne peale oli ta kindel — küll saawad ka need päewad otša. Seda ilusam oli siis asi, kui ta juba oma soowide sihil wiibis. — —

Kaks päewa hiljem sai Klaus Hendrikfen wennalt oma kirjale wastuse.

„Minu armas Klaus! Ma ei taha oma wastusega silnapilkugi wiimitada, waid soowin sulle ju südamewalikus sügawast südamest õnne. Onnistatud olgu neiu, kes sinu õnne täiendust tähendab. Too ta meile pea, et ta meiega sõbruneks, meie omaks saaks. Ja ära kardada minu pilget, kui sind armastus luulelijeks teeb. „Ära kardada — tunnen armastust“, kui ka minu Thea nüüd juba kolm aastat minuust on lahus olnud. Ma toidan ennaft weel täna selle päewa mälestusest, mil mu meel samati kihwas kui sinul praegu.“

Muidu ei ole mul julle palju teatada. Breili Meisenheimile ütlesin üles, ta lahkus 1. juunil ja Anne Dore rõõmustab kui meelestu juba ette waba aja üle. Kui mul enesel ometi piisut kooliõpetaja osawust oleks! Uju- ja muusikaõpetust tahab õpetaja minu üleannetule lapsele anda, kuid pika tee pärast külast mõisasse ainult kaks korda nädalas. Kui ma jood- ja naiskoolitaja leian, peab see nii jääma. Wõiksin ju Anne Dora mõnesse pensiooni anda — aga seda ma kardan. Mitte ütši, et ma siis oma päitefektirest peaksin lahkuma — ma ei teaks ju, kelle kätte ta sattuks ja kas ta puhas, selge meel ei saaks rikut! Ja tema ei juudakski Metsja mõisast eemal wiibimist wälja kannatada.

„Pead nägema, isa, ma juren sinu ja Metsja mõisa järele igatsedes, kui sa mu ära saadad“, ütleb ta mulle, ja tema filmades peitub siis midagi — ei, mina ei anna teda käest, ei ühegi hinna eest! !

Maalimijeks on mul wiimasel ajal wähe aega olnud. Salk salakütte hulgub siin talwest jaadik ringi ja lasab mu kõige ilusamad metsloomad maha — pealegi ilma mõistuse-

ta, metsikus hinus raha saada. Astusin Grummeni metsaherraga ühendusesse, sest salaküttid laastavad ka seal metsa. Oleme terve päeva jalul ja walmame üksteise alla ka jõel. Siia maani tagajärjeta. Mehed põmmutavad rahulikult edasi ja on nii kawalad, et ennast kinni wõtta ei laje. Aga meie oleme neil jälgil. Sellepärast pean ka tänase kirja lõpetama — poole tunni pärast saan Grummeni metsaherra abiga metsas koku. Nii siis weel lord: palju õnne, mu pois! Ja too oma mõrvoja siia. Anne Dore teeb filmad, sest ma ei ole talle sinu kihlusest weel sõnagi lausunud. Ja sinu tulewast abikaasa filmitseb ta wististi wäga arwustawalt, sest tema Klaus-onule on ainult kõige parem küllalt hea. Emaud Sonnemann wastab ta termitusi leekwal pilgul — sinust peab ta eriti lugu. Sumalaga siis, — Klaus — õnn kaasa!

Sinu ustay wend".

Klaus pani kirja naeratades koku. Kuidas ta selle üle rõõmustas, et Wilmat nende armjate inimestega mõis tutvustada. Metsa mõis ja ta elanikud pidid talle juba meeldima. Sest kujagil ei olnud nii ilus elada kui seal. —

Kui Klaus lõuna eel korterisse tagasi tuli, tuli talle wastu ta pereproua ja andis talle telegrammi, mis juba tund aega tagasi tulnud.

Klaus rebis telegrammi lahti, rahutust, aimawast ehmatusest kujukatatud, ja wähtis tardunud filmil selle peale.

"Herra Hendrikjen, haawatud salaküttidest, palub Teid wiibimata siia. Sonnemann".

Klaus äigas käega üle filmade ja luges weel lord. Kõik jäi jaks. Rahutu rutuga tormas ta tuppä sõiduplaani otsima. Waewalt tunni aja pärast läks rong. Silmapilk tegi ta reisitewalmistusi ja lastis ennast jures pereproual aidata.

Aga nüüdki, wenna pärast ahastuses ja mures, ei unustanud ta Wilmat. Kuttu wiskas ta mõned read kaardile, teatas neile oma kiirest ärakõidust ja andis neile oma aadressi.

Siis sõitis ta wähtsi ja jõudis weel parajasti enne rongi lahkumist sinna.

Sõidul kodumaale kahwatus Wilma pilt ta südames. Mure ligi wiisteistkümmend aastat wanema wenna eest, kellega teda jüdamlik wahelord sõud, wõttis kõik ta meeled wangi. Rong sõitis tema walusa kärjitu arwates weel liig aeglaselt. Ta oleks enesele ihanud tiibu. Et wend teda tühise asja pärast koju ei kujukunud, teadis ta. Tema haaw mõis raste olla, muidu oleks ta alati külma-

wereline proua Sonnemann telegrammile midagi juure lisanud.

* * *

Metsa mõis oli ilus mõis ja laia ulatusega. Wähemalt kolm-neljandikku tema maast oli metsa all. Põhjas piiras teda Grummeni mets ja lõunas melanhoolne, aga ilus nõmemaastik. Idapool metsa ääres seisis Metsa mõis oma ruumikate hoonetega, tugewate metshiiglaste läbi tuulte ja tormide eest kaitsitud.

Hendrikjeni wennaeste esiwanemad olid olnud lihtsad talupojad, kes oma wäsimate töö ja hoole ning tarkuse läbi aluse olid pannud oma juguwõja jõukusele ja rikkusele. Maalala oli aastast-aastaks juurendatud — mitu aastajada järjekitku.

Hendrikjenid olid terwed ja tugewad, julged ja kõijed, aujad ja targad ja wäga uhked oma lihtjate esiwanemate peale. Nad kujukunid endid weel praegugi metsatalunikudeks, eht küll juba ammu endise krahw Walburgi mõis nende kätte tulnud ja Metsa mõisjaga ühte oli julanud. Endiste metsatalunikude peremehe, krahw Walburgi juguwõja oli wälja jurnud, nende uhkest lõijist seisis ainult weel tõdunend warem metsa ääres. Wintske, trotsiw talupojajugu oli kõigist marudest läbi käinud, oli aegamõdda edasi jõudnud ja Metsa mõis jarnanes enam mõisjale kui talule.

Elumajast oli tore ehitus saanud, kuid ta seisis ikka weel wanal heal alusmüüriil. Teised hooned olid nii ehitatud, et neljakandiline õu nende wahel jäi.

Metsa mõisa praegune omanik, Albert Hendrikjen, oli oma juguwõja eht wõsu. Nagu ta wend Klauski, sirge, tugewa kasuga, seisis ta õladel terawjooneline pea laia otjassjega ja julgete näojoontega, mis juba ta esiwanemaid olid iseloomustanud. Ainult ta filmad waatasid teisiti ilma. Oma poolt oli ta oma joontesse kunstniku-were pärinud. See oli ühe kunstniku tütar olnud ja Albert Hendrikjenil oli kahtlemata hea maalritalent. Tema pildid, mis ta töb wahaeagadel maalil, olid ta nime kaugele wäljaspool kodumaad wäga tuttawaiks teinud.

Kuid jellepärast ei tulnud talle ial meele, oma mõisat hooletusesse jätta. Tubli põllu-mees oli tal weres nagu ta wenna Klausilgi. Nad olid loomu poolest seesmiselt koku kaswanud ja jellepärast oligi Klaus Hendrikjen ülikoolis lundusteadust õppinud.

Tubli malitseja wõttis küllalt niipalju koormat wõlitas oma peale, et Albertile aega jäi wahetewahel kunstiga tegemist teha.

Ime meeleolurikkaid metja- ja nõmme- maastikka maalis ta, maale, millest ta armastus kodu vastu jelgesti wälja paistis. Meile piltidele oli wälja walatud iseloomuline nõiduwus, mis ainult jaladuslikust jõust aetuna ilmus.

Waikjelt elas Albert Hendrikjen abitaaja surmast jaadit oma ainja tütre Anne Dore jeltjäs Metja mõijas. Minjats külalijets ja külaks oli talle tunni tee eemaljeiswa küla õpetaja ja Grummeni metjaherra. Jga aasta läts ta talwel mõnets nädalaks Berliini, et jeal juurlinmatungis oma pilku laiendada. Ja Klaus jaatis tõik oma waherjad mõõda Metja mõijas ning tõi kaaja wärste, rõõmja elu, nii et Anne Dore lusti pärast hõistama hakkas, kui ta tuli. Tema armastas oma noort onu peaaegu samajuguse armastusega kui oma isa-gi. Meed mõlemad inimesjed kuulujid jüdames tokku nagu katš lahutamata asja. Anne Dore oli elaw, taljutamata laps. Aga ta jüda oli pehme ja armurikas. Ta lastis ennast warsti taljutada, aga tõjine pilt ija filmist, ja ta oli jõnatuulelit, tuigi jee tal mõnitord raske oli.

Et tal omawanuseid mangujeltfiliji ei olund, jelle puudust ta palju ei tunnud. Sõitud rohke luulelennuga, ostas ta oma elu iseloodud kujudega rahwastada. Nutud olid talle elawatets inimestets, poni, wäike hobune, kelle jeltjas ta nagu poijitene ratjutas, ja kellega ta tihti elustkiingamas ülemeelikuses üle nurne kihutas, oli ta jeltfiline, keda ta wõis usaldada ja kellele ta naerdes ja hõijates kõitjugujeid lugujid jutustas. Nagu tõik ta esiwane-mad, armastas ta loodust ja laane laulu ja wõttis kõik jelle iludujed wastu awameelselt. Tal oli nii rikkalikult käidetud elu, et talle teadwusesjegi ei tõusnud, kui üksikult ta laanes kaswas, ja ta ei oletš jeda teistiti ka joominud. Tuli siis weel lustilik, kõigi naljade ja hulluste peale walmis Klaus-onu koju, siis paistis elu ta meelest olewat rikas ja ilus.

Jsa oli küll armsa ema surmast jaadit jää-nud tõijemats ja waikjemats. Hendrikjenidele kõigest wintskusest ja rahulikusest hoolimata omane soojajüdamlik nali näitas end harme-mini, liig harwa, et teda ta noorele lapsele joowitawats jeltfilijets teha. Aga jee ei peletanud Anne Dore rõõmjust ja ülemeelikust eemale. Tema naeris juba wara hommitul, kui ärtas, ning hõistkas ja lõõritas lõõkestega wõisttu. Nagu marutuul kihutas ta oma poni jeltjas üle aasjade ja läbi laane, nii mõnigi kord ilma ratjutita ja jadulata. Jsa jaatis teda peaaegu alati neil jõitudel. Siis aga wõis ta jälle tundide kaupa ija kõrwal rohus lamada,

kui jee nõmmemaastikku maalis wõi mõnda metjatükki lõuendile nõidus.

Siis ajas ta aegajalt istufile, et näha, mis ija loonud, ja lastis oma juured mustad filmad wõrveldes üle pildi ja looduse kãia. Selle-juures ajasid ija ja tütar tihti üsna tõjst, mõjstlikku juu. Anne Dore ostas asjatund-likult otjust anda walguse ja warju wahetuse üle, perspektiivi ja wãrwide tarwitamise üle. Tema pidus ija wãrwikasti eeskujulikis kor- ras, ostas pinslid ja paletti puhastada ja poolwalimide piltidega hãsti ümber kãia.

Kõige parema meelega nägi ta, kui ija ma- lis jini-hallis udus jeiswat nõmme jelle kohal jeiswa, hõõguwas wãrwi-ilus loitwa taewa- ga. Üks niijugustest piltidest oli Albert Hendrikjeni nime kõige enne tuttawats teinud. „Wãiteje loojaminek nõmmel“, oli pildi nimi, ja jee pilt oli Anne Dore armjam pilt olnud. Ta nuttis, kui jee pilt ära wiidi, ja alles kui Klaus temale oli jutustanud, et jee pilt tuhan- dete inimeste rõõmuks muujeumis rippus ja nõmme ilu kõigile kuulutas, kes jeda ije näha ei jaanud, alles siis jäi ta rahule.

Ja kui temale lähemal jõuluõhtul ija jelle pildi wãiteje koopia kingitustelauale oli pannud, hõistkas ta. See pilditene rippus niüid ta enese toas, kadunud ema pildi all. See oli niüid tema kallim, toredam omandus.

Wiipalju kui ija jarnajeid pilte ta maalis, jee oli talle ometi jäänud armjamats pildits. Jga uut filmitjes ta aga jama põlewa huwigiga ja jälgis ta tekkimist eimestest joontest kuni täieliku walmisjaamijeni. Üsna unistaw oli ta siis, kui ta nõmmelt mõne uue ilu leidis, siis sirutas ta joobnud waimustuses kãed wãl- ja, nagu oletš ta tahtnud pilti ülewoolawas rõõmus kaelustada. Wãrjsem õhamine tõu- sis ta rinnast. Siis pööras ija tema poole ja ta filmad puhkasid täis waimustust lapse näol. Nad filmitjesid üksisteit, ija ja tütar, arusa- walt, waimustatult, liigutatult. Anne Dore wõttis ija kaela ümber tõwasti kinni.

„Jlus, imeilus, ija!“

Muud midagi.

Pool tundi hiljem wõis Anne Dore siis nagu metjit jälg ümber jooksta, täis õndsat, tormilikku elurõõmu. Tema oli nii impul- siiwne, et igalt minutilt kõige ilusama wãlja wõttis.

Nii olid ija ja tütar kõige jüdamlikumas wahetorras Metja mõijas elanud ja laane lau- lu kuulanud. Minus mure, mis Anne Dore elurõõmu jegas, oli tema ja ta kaswataja wa- heford. Preili Meisenheim oli wãitlane, kit- jarinnaline isik, kes Anne Doret tahtis tuupi- da ja teatud jhablooni pigistada. See ei läi-

nud tal korda, ja mõlemal pool oli ainult oh- teid ja kaebeid. Kui Albert Hendrikjen preili Meijenheimile üles ütles, kadus ka jee must pilv Anne Dore õnnetawaast. —

Ja nüüd oli jee taewas äkki nii patjus pil- wes, et wähematki walguskiirt tema juure alla ei paistnud. Armastatud isa oli rasteesti ha- watuna koju toodud. Ta lamas kinnisfilmil ja kahwatanud näol woodis.

Salaküttidega kokku pörgates oli teda jur- manu kuul tabanud.

Anne Dore oli karjatanud metšitus, ätili- ses walus ja ta filmad wiibisid täis meeleheit- likku ilmet armastatud näol. Teda ei juutnud keegi isa woodi eest eemale meelitada, isegi siis mitte, kui arst jeda nõudis, sest et tal waja oli kuuli kehast wälja wõtta.

„Sätke mu jia — ma olen üsna wait ja ei liigutagi ennaft. Urge saate mind wälja — ma tahan isa juures wiibida“, ütles ta taja, aga nii palawa, jooja palwega ja nii kindla otustamisega, et arst ta tuppä jättis.

Ja Anne Dore näitas, et ta üts Hendrik- jenidest oli. Walge huulteni, aga ilma häält tegemata, aitas ta arsti. Kui wiimaks korra- lik sibe oli ümber pandud, lendas taft üle wä- rin ja pool minestanult langes ta põlwili.

Emand Sonnemann tahtis teda üles tõs- ta ja wälja saata, kuid laps kargas jälle üles ja raputas pead. Ta jundis enda rahule ja wõttis istet isa woodi ette, kuft ja selle armas- tatud nägu palawail, kuiwil filmil wahtis.

Üts piimaw küsimus rõhus ta meelt. Kui esimene teade õnnetusest mõijasje jõudis, oli preili Meijenheim Anne Dorele tujafelt üt- elnud:

„See on jumalik karistus sinu kangekaelsu- je ja ülemeelikuse eest!“

Magu kaheteraga mõök olid need sõnad ta jüdamesje tunginud. Kas wõis jee olla? Kas oli wõimalik, et Jumal teda ta wastupaneku pärast nii waljusti wõis karistada? Kas wõis armuline Jumal nii wali, nii hirmus olla?

Lapse terve sšemus kees selle küsimuse üm- ber, millele keegi ei wõinud wastuust anda. Isa lamas ju kinnisfilmil ja walust wiltustitud näoga. Tema käest ei wõinud ta jeda küsida. Ja emand Sonnemann — ei, emand Sonne- mann raputas pead ja ütles „lollus“. Kuid jee ei aidanud. Ta teadis, et ta preili Meijen- heimi wastu tihti wallatu ja äge oli olnud ja temalt noomimist ära teeninud. Midagi oli selle kaswataja wäiklases, wirijewas wiisjs, mis teda wastupanekule äritas. Tihti oli prei- li Meijenheim talle piibliõna ette ütelnud: „Kuulge oma õpetajate sõna ja tehke selle jä- rele“. Ja nüüd pidi ta sõnakuulmatuse jüü

olema, et ta armas isa jumawalt haawatuna woodis lamas. Kas wõis jee olla?

Kõiges walus rõhus teda jee küsimus kõi- ge enam, ja kui wiimaks Klaus Hendrikjen ko- hale jõudis, jooksis ta tulijale wastu, wõttis ta ümber wabisevail kätel kinni ja waatas talle täis meeleheitlikku ahastuust näkku.

„Omu Klaus, olen ma tõesti jüüklane, et minu isa haawata jai? Kas peab ta jurema, sest et ma sõnakuulmatu olin?“

Klaus waatas kohkudes kahwatanud lapse- näole ja jilitas tal armjasti pead.

„Anne Dore — misjuguine jöle küsimus! Kuidas ja jelle peale tuled?“

Laps jurus enda wärisedes ta kätte wa- hele.

Preili Meijenheim ütles mulle, jee õne- tus olla karistuseks minu sõnakuulmatuse eest“. Klaus ehmatas.

Ta filmist tuli wihane pill. Kuidas wõidi lapjele nii hirmus koorem peale panna.

Ta wõttis Anne Dore ümber tõwasti kin- ni.

„Ole rahulik, Anne Dore, preili Meijen- heim on wihas lollust rääkinud, juurt lollust. Jumal on hea ja õiglase, tema karistab meie patud ainult meile endile, mitte teistele. Ja kui ja preili Meijenheimi wastu wallatu olid, siis oled ära teeninud noomituse, aga mitte midagi nii walusat ja hurwastawat, nagu jee õnnetus. Tule, ole rahulik, wii mu oma isa juure!“

Anne Dore hakkas tergemini hingama, na- gu oleks raste koorem ta rinna pealt ära wõ- tud. Mis Klaus-omu ütles, jeda ta uskus.

Käsitäes astusid nad nüüd isa woodi ette.

Albert Hendrikjenil oli palawik ja ta ei tunnud Klausit ära. Anne Dore istus wäri- sedes tugitoolis, ta oli wäsinud ja nõrk, sest isa koduõnnisest jaadik ei olnud ta filmagi kinni pannud.

Klaus kutsus pörintatuna, aga wäljelt ra- hulikuna emand Sonnemannit, kes peremehe rawitsemise wabatahtlikult oma peale wõtnud, teise tuppä ja kuulas tajafesi järele, kuidas lood dieti olnud ja peaaasjalikult, mis arst ütelnud ja millal ta jälle tulla.

Sonnemann andis täpipealse jeketuse, luna ta filmist pisarad woolasid, ja palus teda An- ne Doret magama saata katsuda. Tema jeda ei juutwat.

Klaus noogutas pead ja palus Sonneman- ni, et jee preili Meijenheimi filmapill minema jaadaks. Palk ja sõõgiraha makstagu talle wiibimata wälja. Ta jutustas wihafelt ku- lama jääwale emandale, kui wihastamiswää- rilijel wiijil kaswataja lapsega ümber käinud,

ja uskus kindlasti wenna waimus talitawat, kui Anne Doreft wõimaluse wõttis kaswatajaga weel kord kokku saada. Wõis ju karta, et jee wäiklane inimene lapse süütusje hinge weelgi mõne pipratera wiiskas.

Emand Sonnemann täitis käju juure jüdidusega. Anne Doret armastasid kõik mõisa elanikud, wälja arwatud preili Meisenheim, ja jüdi, kui ta wäga heafüdamline perenaine tegi terawinalisele, kitjarimalisele kaswatajale kõige pealt seijutorra selgeks.

Esiteks hakkas jee wastu. Temal olla õigus kuni 1. juunini jääda; ainult majaherral olla õigus teda warem minema saata.

Proua Sonnemann leidis aga õige tooni, temale selgeks teha, et jee ainult temale enesele kajulikum, kui ühes kahjutasujummaga kohe kaob. Lühidalt: mõni tund hiljem sõitis preili Meisenheim kiinipigistatud juul ja tigea naeratusjega wafjafi. —

Klaus oli waheajal wenna woodi ette tagasi läinud. Anne Dore wõttis ta ümbert kõwasti kinni, nagu tuleks talle temalt abi ja kaitset. Klaus tõstis ta oma tugewate kätega üles ja wiis ta kõrwaltuppa sohvale. Anne Dore tahtis wastu hakata. Klaus palus waitjelt ja jüdamlikult, et laps mõne tunni katsuks magada.

„Ole mõistlik laps, Anne Dore! Sinu isal on palawik ja sina ei saa teda niid kuidagi aidata. Woia oma jõud kokku, et kui ta sind tarwitab, ja siis walmis ja wõle oleksid. Mina olen ju tema juures. Kiipea kui ta meelemärfusele ärkab, äratan ju kohe üles ja kutsun tema juure“.

Ta jõnad mõjusid.

Anne Dore pani sõnakuulelikult pea maha ja pigistas silmad kinni. Mõni minut hiljem oli wäsinud heha oma õiguse nõudnud — laps magas.

Klaus istus kaua ja sügawas mõttes wenna woodi ees. Arst oli, nagu proua Sonnemann ütelnud, haawa raskets ja elulardeta-waks tunnistanud ja lootus, Albert Hendrikse ni elus hoida, oli nõrk. Kui kiltas ei oleks leetrihaigus möllanud, arst ei oleks haige woodi juurest ära läinudki. Igatahes oli ta lubanud õige pea jälle tagasi tulla.

Klaus wotas teda igatsedes, et tema enese juust kuulda, kuidas wennaga lugu oli.

Albert oli kaua kinnisfilmil lamanud. Niid tegi ta filmad lahti. Wäsinud ja rasked, täis palawikuhiilgust olid ta filmad, aga mitte enam teaduwjeta. Ta tundis wenna ära, kes murelikult tema kohale kummardas. Jõudu kokku wõttes püüdis haige enesele mõttes selgust muretjeda.

Suguwõja wintsje tahtejõud ei lahkunud temast niidki.

„Sina, Klaus. See on hea. Kus on minu Anne Dore?“

„Magab pigut kaua aja pärast, Albert. Pean ma ta kutsuma?“

„Ei — ei — hea, et ta magab. Klaus — sin ma niid olen — wäite kuul — maas —“

Klaus sundis oma kahwatanud, pörutatud näo rahule ja wõttis wenna käest kinni.

„Ära räägi enam, Albert. See teeb julle waewa“.

„Ometi — laje mind rääkida. Wõib olla, et mul enam palju aega ei ole — tunnen jeda — lõpp tuleb“.

„Wend — armas wend!“

Albert naeratas ärdasti.

„Kord tuleb ta kõigile — jee lõpp. Mina ei taha nurjeda, et ta mulle nii wara tuleb. Minul on oma oja muret ja rõõmu käes. Aga mu waene laps — jee mõte piinab mind. Mis saab Anne Dorest?“

„Albert — ja pead üsna mureta olema. Anne Dore ja mina — meie kuulume kokku; tulgu, mis tuleb!“

Haawatu nägu selgis.

„Tänan sind jelle sõna eest, Klaus. Ja niid weel midagi: mis saab Metja mõisast?“

Klaus silitas õrnasti ta otsaesist.

„Sa ei tohi meist lahutada, Albert“, ütles ta pörutatuna.

„Ma lahkun — kui pean — mitte minu wõimuses ei seja jäämine. Mis saab Metja mõisast, Klaus?“

Klaus sirutas emast.

„Kas ei ole minagi üks Hendrikseidest, Albert? Kui sina enam Metja mõisat pidada ei saa, siis pean teda mina. Tarwitseb ta mind, siis olen ma siin“.

Albert naeratas rahuldatuna. Siis ütles ta tasakesi:

„Aga sinu stuudium, sinu plaan teadusmeheks saada?“

„Kas ei ole sina maaler? Kas ei loo sinu käsi nii mõnegi kauni pildi? Ka Metja mõisast wõin ma kajulik olla teadusele; nagu sul, ei oleks ta mul ajast puudust. Ära muretje, Albert, ole üsna rahulik. Ma loodan, et sa meile jääd. Aga igal juhtumisel ole mureta. Anne Dore, Metja mõis ja mina — oleme ühed“.

„Tänan sind — see on hea sõna. Ja — sinu noor õnn? Klaus — oleksin tahtnud weel heameelega sinu mõrjzat tundma õppida. Kas tahab ta minu lapsele emaks olla?“

Klausi filmad löid järendama.

(Särgneb).

Püha pilt Luccas.

Rootsi kirjaniku Selma Lagerlöfi legend.

Ammu, ammu aja eest juhtus kord, et üks waene saunik oma naisega läbi Palermo peatänawa läks. Naine juhtis eeslit, kel tats juurwiljakortwi seljas, ja mees ajas eeslit kepiga tagant. Nõnda oma teed läies nägid nad üht munku, kes tänawanurgal jutlust ütles. Munka piiras suur rahwamurd, kelle keskelt naerulagin naerulagina järele kajas.

„Armas mees“, ütles naine, „kui sinul ja ma tahtmine on kui minul, siis peatame pijut ja kuulame, mis see jumalamees pajatab. Näib olevat suur naljahammus ja mul pole midagi selle wastu, kui oma päewatöö lõbuja naeruga wõiksime lõbetada“.

„Tõsi jutt, minul ka mitte.“ wastas mees. „Tänane töö on meil ju lõpetatud, miks ei peaks meie enestele siis wäikest meelelahutust lubama, eriti weel, kui see meil midagi ei maksa?“

Nad tungisid rahwa hulgast läbi, aga kui nad olid niikaugale jõudnud, et jutlustaja nägu nägid, siis imestasid nad. See mees ei olnud tõesti kellegi weiderdaja, nagu nad jeda olid uskunud, waid ta seisis ja kõneles kõigepühalikuma näoga, mis aga takistujeks ei olnud ümberringi seiswate inimeste naerulaginale.

„Kuidas riimib see? küsis wanaeit. „See munk näeb nii tõsine wälja, aga mispärast naerawad inimesed tema üle?“

Keegi ligidaltseisja oli eide sõnu kuulnud. „Arge imestage, et meie naerame,“ ütles ta. „See mees on Itaaliast Lucca linnast ja kerjab raha ühe pühapildi tarwis, mis seal linnas ühes kirikus seiswat. Ta kinnitab, see pilt olla nii wägew, et iga ande, mis temale toodawat, sajakordjelt tagasi maksab. Kas wõib leiduda midagi naeruwääriljemat?“

„Mina olen ainult lihtne mehatööline,“ sofiistas wanamees naisele, „lõpupärast ei saa ma wistiski ka aru, mispärast ta selle nii naeruwäärilise leiab olevat“.

Nad tungisid lähemale, ja wõisid warsti ije oma kõrwaga kuulda, kuidas munk kinnitas, et kui keegi ristilöödud Sunitestegija pühale pildile, mida Lucca linna doonikirikus alal hoitawat, ande andwat, suure wõi wäikesse, see annetajale sajakordjelt tagasi tulla.

Munk ütles jeda kõige tõsisema näoga, aga linnalased arwasid jeda kõik naljaks. Iga sõnaga, mis munk ütles, kõwenes naerulagin ja kõrkugu naljajõnad lendasid ringi.

„Mina ei saa neist linnainimestest tõesti aru,“ ütles waene naine. „Kas nad siis ei kuule, kui tore see ettepanek on? Soowiksin ainult, et mulgi midagi oleks, mida wõiksin jellele pildile anda“.

„Sul on tuline õigus,“ kiitis mees. „Silmitse jeda munku. Ta on aus ja wälduswäärt mees, kes teab, mis ütleb. Oleksin mina üks neist rikastest linnainimestest, ma annaksin wiibimata oma terve waranduse ära, et jeda jälle sajakordjelt tagasi saada“.

„Armas hea mees,“ hüüdis nüüd naine, „teeme tõeks, mis ütlesid. Usna kerjuswäesjed meie ju ei ole. Kas ei ole meil oma juurwiljaaed, ürtke ja eesel? Sellest ju juurt jumma ei saaks, kui kõik ära müüksime, aga mõtle, kui see kõik korraga sajakordjeks juureneks! Siis oleksime tahtlemata nii rikkad, et elulõpuni wõiksime jellest elada.“

„Sa wõtad mul sõna juust ära,“ wastas mees. „Oleme terve elu otja küllalt rühmanud ja töötanud, ilma et oleksime rikkamaks saanud. Nüüd läheneb aeg, mil meie õeendid enam ei juuda toita. Seda juhuft ei tohi meie tarwitamata jätta, et enestele muretumat raugapõhwe jaawutada“.

Seega oli nende otjus kindel.

Järgmisel päewal läksid nad oma naabri, rikka ja mõistliku põllumehe juure ja küsijid temalt, kas ta nende aeda, ütti ja eeslit ei tahaks ära osta.

Rikas talumees oli juba ammu jeda maalappi omale soowinud, mis tema raja ääres seisis, ja oli ettepaneku üle wäga rõõmus. Aga enne kui ta ostu juurde astus, tahtis ta nagu hea üleaedne teada, millest wanad inimesed elada tahawad, kui nad kõik oma waranduse ära müüwad.

„Ei, Jumal teab,“ hüüdis ta, kui kuulis, mis nad rahaga teha tahtjid, „olen juba ammu Teie aeda omale ihaldanud, et jellest teed läbi teha, aga ma ei wõi Teie soowi täitmise eest wastutust oma peale wõtta, kuuldes, mis Teie jõledal wiisil oma rahaga tahate teha. Teie olete juba enam kui kolmkümmend aastat minu naabrid olnud ja ma ei taha Teie õunetuje juures jüüdsane olla.“

Nüüd jeketasid mõlemad wanad, et nemad olla mungalt kuulnud, et pühale pildil wõimuse olla kõik, mis temale annetatatse, sajakordjelt tagasi tajuda.

„Miks mitte otsekohe tuhatkordjelt?“ ütles

naaber. „Seda ütleswad kõik mungad ainult harjumuse pärast, ilma ootamata, et keegi nende jõnu tõsiselt võtaks.“

Talumees lõi esile kõik vastuväited, mis aus mees niisugusel puhul peab avaldama. Alles kui mõlemad wanad talu ähwardasid ühele teisele naabrile ära minna, andis ta järele ja luges neile suurest rahakotist kolmekümmeid kuldnat wälja lauale.

„Waadake,“ ütles ta, „siin on raha, aga ärge siis pärast tulge ja mind süüdistage, kui kõik on läinud ja teie kerjama peate.“

„Armas naaber,“ ütles wanait, „kui teie meid jälle näete, on meil jada korda niipalju raha kui täna. Miks peaksite siis teile wõistele kerjamisega üli tegema?“

„Noh,“ ütles talumees ja naeris, „teie olete juba nii hullud, et teiega mõistlikku sõna enam ei maksa rääkida. Ütelge mulle weel ainult, mis teie nüüd kõige pealt kawatsete teha?“

„Mis meie teha kawatsete?“ kordas wanait. „Aga armas naaber, mis siis muud, kui rändame Lucasje pühapäevi juure ja pane-me oma raha ta jalgade ette maha.“

„Mina usun, see munk oli eht nõid, kes teie pead segi ajas,“ ütles talumees wäga ägedasti. „Kuidas wõite enesetele ette kujutada, et üks püha pilt teile sularaha annab? Wõi miks peaksite siis ühinda teie nii imeliku abi saama ja mitte teised? Waadake, mul on tütar, kes juba enam kui aasta haige on. Kui teie teaksite, kui palju ma tema eest Palermo's Santa Rosaliale ja teistele pühadele olen ohwerdanud! Aga kas usute, et mulle abi tuli? Ei, ma ütlen teile, ükski püha ei liigutanud tema eest sõrmegi. Nüüd lahkus ta minust warsti ja siis on kõik minu rõõm siin maailmas otsas.“

Kui rikas mees seda oli ütelnud, noogutas ta wanade poole lahkes pead ja läks ruttu tuppa, sest tal oli nutt waraks.

Wanad inimesed jäid silmapilguks seisma ja waatasid talle järele.

„Jah, on ja jääb tõeks, et igal inimesel omad mured on,“ ütles eit ja kuwatas filmi. „Ära unusta; armas mees, pühalt pilbilt küsinast, miks ta meie armja naabri palwet ei ole kuulnud. Tema on hea mees ja wäärt, et talle ta armas laps alles jääks!“

Wana paar läks nüüd oma eeslit jumalaga jätma, ja siis ei olnud enam midagi, mis neid oleks kodumaal kinni hoidnud. Nad wõisid Lucas poole koha teele minna.

Aga et nad oma kolmekümmeid kuldnat kuidagi puutuda ei tahtnud, siis pidid nad selle reisi jala tegema, ja et toitu ning õmaja

saada, ei jäänud neile teist nõu kui kerjata. Nii ei olnud see sugugi kerge teekond, aga nad jõudsid ometi ilma suurema raskuseta Mesiti-nasse, kus nad enesetele pidid paadimehe pal-kama, kes neid merekitsusest, mis Siitiliat mannermaast lahutab, üle wõis wiia.

Kui nad sadamasse jõudsid, nägid nad koha üht paati, mis jala-teeliste jaoks määratud, kel juuri pakke ei olnud. Nad tahtsid koha paati astuda, aga jõudja, waene galeeriori, kes ahelatega paadi külge needitud, ei lastnud neid paati.

„Ei, ei, kaaskriitlised! Keegi ei tohi paati tulla, kui ta enne ülesõidu eest ära ei ole maks-nud poole kuldnat.“

Ta oli jõubepingile, nii hästi kui sai, pika-li sirutanud ja waatas nüüd õige tigevalt wa-gade rändajate peale, sest nad olid just kõige palawamal ajal paadi juurde tulnud, ajal, mil kõik läbikäimine harilikult soiku jäi ja tal õigus oli paar tundi puhata.

„Mu sõber,“ ütles wanamees, „ma näen, et ja meid kerjusteks arwad, kes sinu teenistust tahawad, ilma et selle eest midagi maksaksid. Aga asi ei ole nii. Wastuõhka. Meie oleme teel Itaaliasse, et seal oma raha protsendi peale panna, ja kui meie tagasi tuleme, siis oleme nii rikkad, et sulle, kui tahad, kimme kuldnat wõime maksta. Mita meid ainult seekord maksuta üle wee. Rahetsema ja seda ei saa!“

Galeeriori tõstis pea natuke üles, waatas korra nende peale ja heitis siis jälle pikali.

„No näete küll wälja nendesugustena, kel raha on protsendi kandma panna!“

„Nii tõesti kui elan,“ ütles waene mees, „mitte sugugi wähem kui 30 kuldnat on mul kotis. Aga ma ei taha neid puutuda, sest nad on määratud kellele, kes nad sajakordselt ta-gasi maksab. Wõid ju isegi arwata, et ma seda summa ei taha wähendada, waid maksan sulle parem tagasi tulleks.“

Baadimees tõsti pea juba suurema osawõt-misega üles.

„Kes see's öieti on, kes sajakordselt tagasi maksab?“ küsis ta.

„Kes siis muu, kui püha pilt Lucas!“ hüüdis waene.

Nüüd hakkas galeeriori kibedasti naerma.

„Tahan teile midagi ütelda. Minule on küll ülemuse poolt läst antud igalt inimeselt, kelle ma üle wee wiin, pool kuldnat nõuda. Aga nüüd, minu wabal ajal, on mul õigus teid ka ilma tasuta üle wiia. Ärge mind nüüd selle eest tänage, sest palju halastuswäärilsem oleks teid mitte edasi wiia, aga minul ei ole lusti halastada, ja sellepärast peate teie Itaaliasse saama. Olete kord seal, küll siis ta tee

leiate Luccasse ja seal alles näete, et teid on ninapidi weetud."

Ta näitas käega, et nad paati astusid. Ülesõidul ei lausunud ta sõnagi, aga kui nad Reggios randa jõudsid, hakkas ta uuesti kibe-dasti kõnelema.

"Kuna teie nii kindlad olete selle peale, et see püha pilt teid aitab, siis ütlen teile, et keegi ei ole enam pahveid üles taeva poole saatnud kui mina, kes ma siin aeru külge olen kinni needitud. Ja ma oleksin ka pidanud abi saama, sest ma ei istu siin mitte kuriteo pärast, vaid illekohuse kohtuotsuse pärast. Taewa wägewad peaks mind niisugusel puhul ometi aitama. Aga ma ei märka, et neil meele oleks tulnud midagi minu heaks teha."

Kui mõlemad wanad olid paadist lahku-nud ja juba kaldast üles läksid, tähendas eit, maasik olla ometi walu ja õnnetuse poolest rikkam, kui tema jeda tiial teadnud aimata.

"Jah," ütles mees, "ta on tõepoolest kur-badega täidetud. Mõtle selle peale, armas waine, et meie ei tohi unustada wägewalt pil-dilt küsida, miks selle mehe pahweid kuulda ei võeta ja teda ta kannatustest ei wabastata.

Nad pöörasid põhja poole ja rändasid nä-dakate ja kuude laupa. Wiimaks ühel päewal, õhtu eel jõudsid nad linna, millest beldi, et see Lucca olla.

"Armas mees," ütles eit, kui nad linna-wärawast sisse läksid, "kui rõõmus ma olen. et oma teekonna eesmärgile oleme jõudnud. Kui siin tahtmine minu tahtmisega kokku käib, siis läheme wiibimata doonkirikusse. Mina ei leia rahu, enne kui püha pilti olen näinud."

"Sul on õigus," wastas mees, "aga kui meie oma ande weel täna pildile ära anda ta-hame, siis peame ruttama. Öhtu on juba käes; ei puudu enam palju ja õhtune jumala-teenistus lõpeb kirikutes ja usjed pannakse luffu."

Õht nad küll pika päewase rännaku järele wäsinud olid, kiirustasid nad ometi samme, ja kui nad ju nii kaugele jõudsid, et kirikumüüre näha wõisid, hakkasid nad jooksuma.

Aga hiljaks jäid nad ometi. Sakristaan, (kirikumees), kes kiriku eest pidi hoolitsema, seisps parajasti kirikutrepil ja pistis, kui nad lähenesid, suure wõtmekimbu parajasti wõb wahela.

"Ah, herra sakristaan, herra sakristaan", algas eit, sest tema jõudis esimesena kohale, "kas ei tahaks teie meie peale halastada ja meid mõneks minutiks kirikusse lasta? Teie ei tea, kui kaugel meie oleme tulnud. Tuleme Palermost, et pühale pildile, mis siin kiriku-s, oma annet ära anda".

"Herra sakristaan", hüüdis wanamees naise jutu wahela, "meie ei ole kerjused. Siin näete kotti kolmekümne kuldnaga — jeda ta-hame teie imettegewale pildile kinkida, teades, et ta selle meile sajakordselt tagasi annab."

Nad olid nii ägedad, et sakristaani mant-lijst kinni kashmasid, et teda kinni hoida. Aga see ägedus andis kirikuhoidjale arwamise, et tal kahe nõdrameelhega tegemist on.

"Mis teie meele tuleb? Kirik on täna kinni. Enne homne hommikut messet ei loeta".

"Armas sõber," ütles eit, "meie ei tahagi messet kuulda. Meil on Siitiliase isegi kül-last kirikuid ja preestrid, selleks me pikka teed ette ei wõtnud. Tuleme ainult selleks, et teie pühale pildile 30 kuldnat kinkida, teades, et ta kõik anded, mis talle antakse, sajakordselt ta-gasi maksab".

Waene eit rääkis weel juurema weenduse-ga kui muudu, sest ta oli niid kohale jõudnud, kus ta kindlasti uskus arusaamist leidawat. Aga herra sakristaan oli niisama imestanud tema kõnede kui kõige muu üle.

"Armas herra sakristaan", ütles eit, "Teie peate ju teadma, kuidas lood on. Üks selle linna munt jutustas meile Palermos sel-lest pildist."

"Ütlen teile, mu armsad sõbrad, et ma mi-dagi ei tea ja midagi ei mõista sellest, mis üt-lete. Tutustage mulle kord kõik järjest ära. Näete ju wälja, nagu targad, mõistlikud mi-mesed, aga kõnelete, nagu oleksite hullud."

Kuna nad nüüd oma lugu algusest peale jutustasid, mõtles kirikuwaht.

Kui need inimesed nii kangekaelised on, et nad Palermost siia rändasid pühale pildile oma annet ära andma siis ei ole sellest midagi, kasu, kui neile kirikusse mineku ära keelan. Nad ei jää ometi rahule, enne kui nad kiriku-sse on pääsenud.

Ja ta wõttis wõtmekimbu ja hakkas kiriku-ust awama, enne weel wiinast katset tehes, et neid nende eeskusest wabastada.

"Ah, mu sõbrad," ütles ta uffe rasteid ri-ime lahti kistudes, "tõsi küll, et siin kirikus üks wana Nistilöödu pilt on, aga ta on üsna kõ-dunewas seisuforras. Ripub tähelepanemata ilhe saamba küljes ja keegi, kes kirikusse lähleb, ei pahweta tema ees. Wõin wanduda, et ta wiimase kahelkümne aasta sees, mil mina selle doonkiriiku wahiks olen, mingisugust imet pole teinud."

Wanad olid wäga kohmetanud.

"Mõtlege ometi, mu sõbrad," jättas waht, "oleks sel pildil niisugune wõim, nagu teie se-da kirjeldate, siis wõiks ta ometi wähemalt

Jeda roosipöösaft aidata, mis siin kirikumüüri ääres seisab. Waremalt oli mulle kõige juuremaks rõõmuks, näha, kuidas ta õitses. Terwe nurga kuni üles tornini kattis ta kõige ilusamate roosidega, aga nüüd ei õitsegi ta enam juba mitu aastat. Mina kastan ja ravigen teda nii hästi kui oskan ja ta näeb ka üsna roheline ja värste wälja, aga ma ei saa aru, miks ma iial enam tema toredaid õisi ei saa näha."

Ta õhtas sügawasti ja nägi tõesti nii kurb wälja, et waesed rändajad pildi ette jõudes küsida kawatseid, mispärast see roosipöösaft iial enam ei õitse. Aga sakristaan ei näinud nende sõnu tähelegi panemat.

"Nüüd rutake," ütles ta kiriku-ust awades. "Mina jään siia wälja ja ootan teid. Piitli on terge leida, ta ripub samba küljes, mis põlewale lambile kõige lähemal on."

Wana paar oli wahi jutust wäga maha löödnud, aga nende ust ei olnud põrmugi kõikumata löödnud, ja waewalt nägid nad usse lahti olewat, kui juba kirikusse ruttasid.

Aga kirikusse jõudes jäid nad jälle seisma, sest seal walitses juba sügaw pimedus; küsivad atnad ei juutunud laia ruumi enam walguistada. Üsna kaugel ees kummas küll punane leegitse, aga nad ei teadnud, kust pidid minema, et mitte sambaid ja hauasambaid wastu põrgata.

Eit astus ühe sammuga edasi, aga oleks peaaegu ühest astmest alla kukkunud, mispärast ta ehmatades seisma jäi.

"Armas mees," ütles ta, "on see aga õnnetus! Meie teame, et püha pilt meist ainult mõni samm eemal seisab, ja ei osta ometi tema juure minna!"

"Ole ainult paar minutit üsna paigal, kui meie filmad pimedusega harjuwad," jostistas mees, sest ta oli pühast kojast wäga liigutatud ja ei julenud waljusti rääkida.

Samal filmapilgul paistis nende arust, nagu lähets punane leeg, mis ees kirikus põles, kahets. Üks pool hakkas kirikus siia ja sinna heljuma, ja igal pool, kuhu ta läts, hakkasid altaritel äkki kõik wahaküünlad põlema, samuti kroonlühtrid, nii et pimedus ruttu walgeks muutus.

"Ah, armas mees," ütles wanaeit, "waata, juba küündatahe küünlad põlema! Warsti wõime oma püha pildi kätte leida. See ei ole walges raske."

"Armas naine," ütles mees, "kirikuwaht oli meie wastu ometi lahken, kui ta jeda näitas. Ta tuli läbi käärtambri sisse ja pani küünlad põlema, et me teed leiaksime."

"Ainult see on mul arusaamata, miks ta

meie pärast niipalju waewa näeb. Kahets, kolmeid küünlast oleks küll olnud, aga waata, ta süütab küünlad põlema mitte üksi altaril, waid ka kõrwalkabelites ja nurfades."

Nii oli see tõesti. Terwe kirik säras walgujest.

Kuid mõlemad wanad olid sel filmapilgul nii täidetud mõttest imettegewa pildi peale, et nad selle üle enam peadki ei murdnud, miks niipalju tulefid põles ja kes need oli põlema pannud.

"Wäga wõimalik, et siin mõnda pühade-püha tahetakse pühitseda," ütles eit. "Sgatahes olen rõõmus, et niipalju küünlaid põleb. Minu meel täitub alati huurest ülewusest, kui kirikus niipalju küünlaid näen. Kas tead, ma soowiksin ainult weel, et siin nüüd ka weel orelit mängitaks."

Waewalt oli see öeldud, kui ülewast orelikoorigilt toonide waikne kohin kajas.

"Ei, et kuule ometi," ütles mees. "Ma usun, täna õhtul läheb iga sinu soow täide. Ja kui ilusasti siin kirikus mängitakse! Nii toredat mängu ei ole ma isegi Palermo doomkirikus iial kuulnud."

"See on nii ilus, nii jumalik, et uskuda tahaks, nagu mängits mõni ingel," ütles eit. "Aga wähemat pole ma siin kirikus ka oodanud. Nüüd soowin ma ainult weel, et kirik ta täis wiirukihawu oleks, sest lõhnawad wiirukipihwed tuletamad mulle alati meele, et ma pühast paigas wiibin."

Waewalt oli eit sõna lõpetanud, kui wanamees imestades hüüdis:

"Oled ja iialgi nii magusat lõhna sisse hinganud! See on ju kõige peenem, pehmem, armjam wiiruk, mida ma iial olen tunnud!"

Nad ei näinud kedagi, kes wiirukinõud õtsetas; jama wähe nägid nad ülewal orelit ees orelimängijat. Aga nad ei katjunudki mõistatada, kust see kõik tuli. Nad elasid püha pildi peale mõteldes. Nüüd olid nad tema poole teele läinud, aga jalutasid õige pikkantisi peateed mööda alla; nende arust oleks ruitamine jündjuse wastu läinud.

Kui nad umbes kiriku keskele olid jõudnud, jäid nad seisma, sest keegi tuli neile wastu. See oli kõrge ja ilus naisterahwas, sinine kleit seljas ja selle peal punane mantel. Peas oli tal pärllitest ja kallistiwidest kroon ja kätte ning kaela ümber olid kallid ehted.

Tulija teretas kõige lahkema naeratusega, umbes nagu majaproua, kes auwäärt külaliskesle wastu läheb, ja küsis neilt, mis nad kirikust weel nii hilja otsiwad.

"Kõrgesti austatud proua kuninganna," ütles eit rõõmsasti, sest nii head ja ilusat nägu

arvas ta mitte ial veel näinud olemat. „Tulime siia, mina ja mu mees, et oma ohvrit Kristilöödu pildi ette maha panna, mis siin kirikus kufagil samba küljes pidawat rippuma.“

Näiid hakkasid wanatejed, nii luidas nende wiis oli, oma terwet lugu jutustama, sellest õhtutunnist alates, mil nad tänaival munka näinud ja kuulnud, kuni kokkusaamiseni kirikuhahiga kiriku trepil.

Wõõras naisterahwas silmitjes neid juure meeleheaga, aga neile paistis, nagu oleks ta nägu ifka kurovemaiks muutunud, mida kauge-male nad jutustusega jõudsid.

„Ah,“ ütles ta, kui jutt lõppes, „minu asi ei ole ütelda, kas teie lootused täide lähewad, aga mina kardan kõige pahemat. Midagi ei ole nii haruldane, kui see, et Jumal inimeste soome wõib täita. Neude piim wõib neile ju mõnejuguse paha teo karistuseks peale pandud olla.“

„Wõtke näituseks kirikuwaht selle kiriku ukse ees,“ jatkas ta. „Tema kurdab, et roosipõõsas, mida ta wäga armastab, enam rooje ei kanna, aga ta ei mõtle, et see temale enesele peab olema manituseks. Juba kaua aastaid lafeb ta need paljud pühapildid, mis siin ümberingi näete, löduneda, ja ei mõtlegi nende kroonide kulda uuendada ja nende wigu parandada, mis paljud kandmised neile kergesti teewad. Ta leiab see ülekohtuse olemat, et Jumal teda ta igatsetud rõõmule ei aita, ja ometi oleks see wäga kerge, sest kui kirikuwaht ainult teaks, et ta roosipuud ühest puhtamast allikast toodud weega peaks kastma, tema roosipuu õitseks jällegi. Aga kõige pealt peab ta roosipuu õitega ehtima Jumala piiba meeste ja naiste pilte, mis tema hoole all seisawad, kõiges nende kauniduses ja kenaduses peab alati alles hoidma.“

„Ja jah,“ õhtas wana paar, „oleksime mõinud ju ifegi mõista, et asi nii peab olema. Kahtlemata oleme meie raskemini ekhinud kui tema. Aga meie tulime siia ujaldades lubadust, mis meile anti.“

Jlus naisterahwas nende ees tõstis kul-mud natuke üles, kuid kõneles siis sama lahkesti edasi:

„Jlus asi on kindel usk. Aga sellest ei ole veel küllalt selleks, et Jumal teie palweid kuulda wõtab. Teie mõiksite enestele ju kergesti midagi soowida, mis teile lahjuks oleks:“

„Jutustasite mulle praegu ühest waejast galeeriorjast, kes Mesfiina ja Reggio wahel inimesi üle mere weab,“ jatkas ta. „Weel mõni aasta tagasi oli ta rikas kaupmees ja ta oli ka hea mees, kes kellegile paha ei teinud, aga

ta oli rikkuse ja hea elu peale nii maias, et enesele kõige pahemad haigused oleks omandanud ja nüüd mististi juba ammu oleks jurnud olnud, kui Jumal talle jeda õnnestust ei oleks saatnud. Sündis nimelt, et üks waras Maria pühalt pildilt kallistwõiduga ehitud krooni ära warastas ja, et kahtlust kõrwale juhtida, sellest ähe kallistwõie lahti murdis ja selle rikka mehe taskusse pistis. See kowi leiti tema juurest ja kõigist ilmjuütuse tõendustest hoolimata mõisteteti mees eluks ajaks paadiga inimesi üle mere wedama, ife paadi külge kinni needituna. Midagi ei oleks kergem kui teda aidata, sest waras on krooni kiriku põõningu nurka ära peitnud. Sel filmapilgul, mil see nähtawale tuleks, oleks kaupmehe ilmjuütus tõendatud ja tema lastaks lahti. Aga kuidas wõib Jumal jeda lubada, enne kui mees ei ole oma meelt parandanud. Midataks teda warem, ta hakkaks jälle endist wiisi elama ja läbeks kindlasti huffa.“

„Armas, armuline proua,“ ütles wana mees, „meie oleme rõõmjad, et see põhjusüks on, miks see mees ülekohtuse otjuse all peab kannatama. Mõtlemine ife ka, et asi wõiks nii olla. Mis nüüd puutub meid endid, siis ei tea meie tõesti, kas see, mis soowime, meile õnneks wõi õnnetuks jaaks; meil on ainult lubadus, mille peale meie toetame.“

Jälle tõstis ilus naisterahwas oma kulmu üles, nagu karsituses nende kangekaeluse üle, siis jatkas ta veel pehmema häälle:

„Kindel usk on wäga hea asi, aga weel ei ole kindel, et Jumal ainult sellepärast palweid kuulda wõtab. Wõib ju olla, et ta teid enne weel tahab õpetada rahul olema sellega, mis teil on.“

„Siin juures tuleb mulle meele teie naaber, rikas talumees Palermo ligidal,“ jatkas ta. „Peale selle tütre, kes haige, on tal weel teine; see on inetu ja prijut wigane, mispärast ta tema wastu alati on wali olnud. Aga see laps on ühtlasi ka terwe ja hea ja töötas ja toob talle igapidi kaju. Tema kannatused on Jumalat liigutanud, nii et ta tema õele haiguse jaatis. Ja ehk küll jeda haigust kerge oleks kõrwaldada, sest see tuleb ainult ühest kühwitatud kannist, mis keegi tige Araabia naisterahwas talle müüs, peab ta selle kätte, wõib olla, ometi jurema, kui ifa ei õpi oma mõlemaid tütreid ühewõrra armastama. Haige tarwitjeks ainult kardetawa kanniga kannimise järele jätta ja ta jaaks pikkamisi jälle terweks, aga see ei jünni enne, kui ifa õppinud on head annet, mis Jumal talle ta inetus tütre annud, ka dieti hindama.“

„Tõesti,“ hüüdis eit, „mida kauemini ma

Teie juttu kuulen, hea, armuline proua, seda kindlamaks muutub mu usk Jumala tarkusse ja õiglusesse. Rasketemata oleme meiegi tihti Jumala tänamata jätnud heategude eest, mis ta meile teinud, aga meie usaldame igatahes ta lubadusi, mis meile annud."

Nende sõnade juures käis imehells ilusa naisterahva näost üle ja, wanale paarile märku andes, et nad talle järele tuleks, ütles ta:

"Olen teid hoitanud, mu sõbrad, aga ma näen, et mõimata on teid teie ettemõtetest loobuma sundida. Siis mõtelge veel kord järele, kui raske on kuuldavõtmist leida, enne kui teie kõik oma waranduse ära kingite."

Wastust ootamata juhtis ta nad ühe saamba juurde ja tähendas üles kõrgese.

"Seal rippus üsna üleval lae all suur mustast puust rist, mille külge Kristuse kuu lööb. Pilt oli teistest farnastest nähtutest nii lahkuminek, et nad oma saatja poole pöörasid tõenduse saamiseks, kas nad ka tõesti õige pildi ees seisavad.

"See pilt on wäga wana," ütles saatja, "ja wäga halvasti alles hoitud, aga selleqipärast kujutab ta minu poega, ristilöödud Dunitsegiat."

Wanapaar oli nii sügawasti pildi waatlemisesse sünenenud, et nad mitte sel filmapilgul, waid alles hiljem nende sõnade täiest tähendusest aru said.

"Armas mees," sõnastas eit, "see püha seal üleval teeb mu otse araks oma laiade filmakulmuudega ja sügawate filmadega. Ma hakkan otse kartma, sest et ta ilma habemeta on. Mina ei suuda teda enam ära tunda."

Nad imestasid ka, et Ristilöödul lähike must kuub seljas, nakkwõõ wõõl ja lihtsad puutuhwõlid jalas olid. Kuu oli täis tolm; nähtawasti ei olnud teda keegi enam aastate kaua puhastanud.

"Teie olete wistiski üsna rahutud," ütles nende saatja. "Olite oodanud, et sel wägewal mehel, kes teid peab aitama, teistfugune wälimus oleks."

"Armas, armuline proua kuninganna," ütles wanamees, "meie ei mõtle midagi sellefarnast. Meie teame, et asi niisama oli, kui ta weel maailmas rändas. Siis oli ta ka oma wälimuse poolest wilets ja inimesed ei taibanud mitte kohe, et ta Jumala Poeg oli."

Müüd tuli naeratus jälle täies selguses wõõra naisterahwa näole tagasi.

"Siis andke talle oma anne ära!"

Ilma et enam sõnagi oleksid ütelnud, laugesid wanad põlwili ja lassid pead kiwilele pörandale wajuada.

"Oh Kristus, Jumala Poeg," ütlesid nad, "wõta meie anne ja kuule meie palwet. Waata siin on kolmkümmeand kuldinat, mis meie saime, kui ära müüdsime oma aia, üti ja wana eesli. Meie tõime nad Siiskiilast siia, teades, et sina iga ande, mis sulle tunakse, sajabordest tagasi makhad. Ära jäta meie usku häbisse, waid kingi meile niipalju, et meie wana põlwe wõiksime muretunalt mööda saata!"

Kuna nad seda ütlesid, päästis wanamees rahakoti kolmekümme kuldinaga oma wõõ kiltjett lahki ja liiskas samba juure, mille peal rist seisis.

Weel kord kordasid nad neidsamu sõnu, ilma et pead oleks üles tõstnud, aga äkki kuulsid nad eneste kohal kerget praginat. Nad waatasid üles ja nägid, et puust kuu ühe jala ja kae naeltest, mis uisid läbi löödud, oli wabastanud.

Eit kahmas mehe käewarrest kramplikult kinni, aga kumbki neist ei lausunud sõnagi. Nende südamed põksusid õndlas ootuses. Müüd oli nende usk kindlam kui iial enne, et nende pahwe' kuulda wõetakse.

Äga Kristuse kuu wabastas ruttu puukinnaga jalast ja lastis selle maha kukkuda palujate juure. Siis omandas ta enesele jälle endise seisaku ja waatas sama kurwa ja walju pilguga alla kui enne.

See kõik oli filmabilgul sündinud, ja nad ei oleks oma filmi uskunud, kui nende ees maas ei oleks olnud puuking.

See oli täitsa harilik puuking, mil nakkrihm peal. Ei selle peal polnud ei kalliskiwiega ehteid — ta oli täitsa wäärtusetu. Proua, kes nende kõrwal seisis, uskus nägewat, et wanapaar oma lootustes oli pettunud.

"Ah," ütles ta kaastundlikult, "see puuking on rasketemata wilets tahu teie juurele andele. Äga weel ei ole wiga. Teie wõite ta maha jätta ja oma raha tagasi wõtta."

Wanad waatasid talle müüd otse etteheitwalt näkku.

"Mis Teie mõtlete, armas armuline proua?" ütlesid nad. "Pühapilt andis meile wistiski nii palju, kui ta omas waesuses wõis anda. Ta tegi ime, et seda kinga kinkida. See on tuhat korda enam wäärt kui meie wiletsad kuldinat!"

Waevalt olid nad seda ütelnud, kui nende saatja näost kõige helkjam heledus üle färas.

"Teie olete minu Poja õiged teenrid," ütles ta, "ja teie ei pea omas usalduses tema wastu petta saama. Waagade inimesete ilmsüütnud soowid wõib Jumal igal ajal täita!"

Kuna ta nõnda rääkis, helkis ta ümber nii suur walguis, et wanad oma filmad kinni pi-

did pigistama. Kui nad need jälle avasid, waltifes kirikus pimedus: küünlad olid kustunud, orel wait jäänud ja hiilgaw naisterahwas nende juurest kadunud. Aga neil ei olnud aega selle muudatuse üle imestada. Mitte se kunditski ei olnud nad äkki. Kirikuuks kisti lahti ja kirikuwagt tormas sisse.

„Teie armjad, pühad rändajad,“ hüüdis ta, „misjugune ime! Mina nägin seda; istusin trepil ja wotasin teid, aga kui kauaks siia jääte, tõusin üles ja waatasin läbi wõtmeangu. Seal nägin teid taewases walguses liikumat ja püha Jumala-ema, kes muidu siin ees altaril seisab, oli sealt maha tulnud ja saatis teid. Siis nägin ma, kuidas Kristilöödu teie kohale kummardas ja teile oma puukinga kinkis. Ah, teie peate minu seltsis tulema piiskopi juure!“

Ta wiis nad piiskopi juure, kes doomherade seltsis omas peasaalis istus.

Ja ta jutustas. Ja mõlemad wanad jutustasid, ja wiimaks sai wanadele herradele selgeks, misjugune suur ime oli sündinud.

Nüüd kutsus piiskop oma warameistri.

„Mu sõber,“ ütles ta, „mina maitsan teile selle puukinga eest, mis nii imelikul kombel jaite kolmtuhat kulbnaat, kui selle mulle ära müüte. Ma ei soowi, et see Luccast ära wiidaks.“

Kui raha lauale loetud ja wanamehele kätte antud, jatkas piiskop:

„Enne kui teie nüüd Luccast lahute, palun teid selle juures olla, kui selle kaju ta õigete kohale altari kohale üles seame, aga siis peate ruttu jama teed tagasi minema, kust tulite, ja kõik, mis olete näinud, kõigile jutustama. Ma rõõmustan, et galeeriori nüüd oma paadist pääseb ja teie hea naabri tütar terveks saab, nagu ma ka kindel olen, et kirikuwahi roosipõõsas jälle hakkab roose kandma.“

Ta waitis filmapilgu ja laotas siis oma käed wanapaari kohal laiali.

„Teie mõlemad olete targad ja meie oleme rumalad,“ ütles ta. „Kes meist ei tea, et Jumal kõige wägewam on, ja ometi ei julge keegi tema abi peale loota. Tänage Jumalat uju anni eest! See on tema õnnistustest kõige suurem!“

Merel.

Islandi luuletaja Einar Hjörleifsson.

Ma tulin, kui oli suwekuu,
ja kodumaad walgustas päike;
siis tantsisid lained ja haljendas puu
ja päike lõi merele läike.
Nüüd mere ju ammu on katnud jää
ja kaugele jäänud mu kullake häü,
merelained nüüd üksi mind näewad,
kui on pakased talwepäewad.

Mil leian, mil leian ma kaugel maa,
kus minul, kui eksijal, rahu?
Ma lasen end lainetest liikata
ja silmitsen üle see wahu.
Nüüd udu on külm ja ärkab orkaun,
ma sõuan, ei tea, mil rahu saan!
Ei tea, mis silmad weel näewad,
kui on pakased talwepäewad?

Ja põhjatuul mühab ja tüürimees
täis muret ju silmitseb woogu.
Tuul taga ja wahutaw woog mu ees
on wihaselt wõtmas weel hoogu.
Õõ pikk ja päew on nii lühike —
mil jõuan, kas jõuan weel kaldale?
Ei tea, mis silmad weel näewad,
kui on pakased talwepäewad?

Õde Marie.

Maani kirjaniku **Cyriel Bunsje** jutule.

Kust tuleb mulle korraga see kauge, ah nii kauge mälestus? . . .

Mits kerkib ta äkki jälle nii selgesti minu mälestusesse — see suur, wana, igalt poolt weest imbritsetud talumaja oma halli, terawa õlgatusega ja walgeksubjatud, wõlmitud wärawaga, mis nagu wõidumärawa kahe wana pärna wahel seisab?

Wäike kapifene, mille wõre taga püha neitji pilt peitus, ehtis wärawat nagu mõni wapp; ja läbi laia wõlwaluse nähti nagu läbi heleda tunneli suurt muruplatši juurte, wanade puudega, mille all loomad sõid, tiiki, mille peale päike paistis ja kus walged pardid ujusid, pruuniks kõrbenud lautu ja elumaja, mille atendel õrniniised luugid ees ja mille katusel wäike kellatorn.

See maja tuletas mulle alati meele walget, päikestest walgustatud pilwefest siitaewas. Ta näis olewat nii hele ja jõbraltult läikawat ja naerwat. Temas oli midagi mahedat ja lõbusat, midagi õrna ja jowastawat, nagu ei wõiks seal ialgi mingisugust karedat tooni tõlada.

Ja ometi on see ainult üsna igapäewane, töökärast käidetud talu nagu palju teisiigi; isa, üsna harilik talumees, ema — kõhn, jädistaw talunaine; pojad ja tütreid — harilikud talupoisid ja talutütreid. Minus erand ses igapäewases perekonnas oli kamilla — kolmas tütar . . .

Ta on mul weel selgesti meeles, sest kes teda kord nägi, ei jaanud teda nii kergesti unustada. Tundsin teda ta aastate õitsuwuses; ja weel praegugi on see mulle mõistatuseliks, kuidas ta käsi hoopis teisiti pidi kaima, kui igalks ootas.

Wõiksin weel täpisealt ära tähendada kohta, kus teda esimest korda nägin. Näen weel praegu neid kõrgeid, hiilgaw-walgeid pilwefesti siitaewas sel ilusal juwepäewal; tunnen sooja, pehmet liwa oma jalgade all, kuulen walgete pardikeste padistamiist kõrgele üles priitsiwas tiigiwes.

Seal oli see, maantee ääres, paremal pool walgest õuewärawast, kahe juure wiljaauna warjus. Ta seisis seal ja waatas kaugele üle kuldse, paljatsniidetud juwemaastiku küla poole, millest wana hall torn üles taewa poole tõusis.

Minu lätsin sealt mööda, waatasin talle näkku ja, ilma et teda oleksin tunnud, teretasin.

Tema teretas wastu. Minu lätsin taast mööda, waatasin weel kord tagasi ja nägin, et ta tema minule järele waatas.

Weel ial ei olnud ma nii ilusat taluneint näinud; ta oli üsna iheeraltik, kellega kedagi ei wõinud wõrrelda. Mul ei olnud aega üffit-asjadesse anduda, mulje oli ainult üleüldine, aga waldaw, täis effitamata nõiduwust. Tema oli priiste, roosiline, musta peaga neiu, särawate filmadega — rohkem ei olnud ma näinud; aga pilgust, millega ta mind riwwas, särawas niipalju elu, niipalju soojust, niipalju hõiskawat hinge, et ma sellest tiiki aega nagu uimane olin ja mitte ei suutnud jätta weel kord tagasi waatamast.

Hilja! Neiu oli kadunud, ja mulle näis, nagu oleks päike korraga pimedamaks läinud ja talumaja kõik wärwid ja igasuguse nõiduwuse kaotanud.

*

Kui tihti olen ma sealt weel mööda läinud? Kui tihti olen teda näinud kui ilusat, haruldast ja ometi nii wärsket ja loomulik-terwet lille tejet maalist imbrust? Mitte armastus polnud see, mis mind külge tõmbas; see oli ainult ja üffipäinis wärsk, õitsew iludus, mis oma imbrusega nii südamlitult kookufõlas, kuna ta ise näis olewat nagu selle muidu nii kaine imbruse luule. Teised olid teda armastama hakanud ja leudlesid ta ümber nagu mesilased lille ümber; minule oli ta nagu mitte-himustamiise ilus lill, teda noppida ei tohi.

*

Ja seda, mis ta jügamamas olewuses peitus, näisin ma ometi teaduwjeta tunnud olewat. Kuna iaalks selle üle imestas, et ta enesele weel peigmeest ei walinud ja abielu peale ei mõelnud, kaswas temas waitne ime küpsusele wastu, milleks ta enese tundis loodud olewat. Omne ja rahu, rahuliku naeratusega, särawa pilguga oma ilusatest filmadest, mis näisid maist naudingut ja maist armastust enese juure kutsuwat, ilma wähemagi pettumujeta oma elus, ilma wähemagi kibedujeta ja rahulolematujeta, seletas ta rahuliku, rõõmsa kindlusega, et tema ainus ja tõsine ülesanne olla — nonniks hakata.

*

Ta läts, ja mina ei ole teda ial enam näinud.

Keegi ei ole teda külas enam näinud; sest

kloostri määrused olid nii valjud, et ta sealt iial wälja ei saanud ja oma wanematega ja ka sugulastega ainult wõre tagast tohtis rääkida. Tema perekonna-nimest ei olnud enam juttugi, ka tema ristiniimi oli ümber muudetuna „õde Maria“. Ja ta oli sellejuures õnnelik. Meie kuulsime, et ta, see wäljse elurõõmu wärste õis, oma waihes pimedas kloostri-fongis õnnelik ja õnnis oli . . .

*

Weel ikka seisab see wana talumaja, ümberpiiratud weest.

Weel ikka mängivad walged pardid juljeweas wees ja läbi wõlwaluise waadates järab walge elumaja.

Midagi ei ole muutunud, needjamad juured pärnad warjavad wärawat; seefama madonna hoiab weel sama Jeesust kapitjees wõre

taga süles, ja teisel pool kollast liiwateed seisawad iga aasta juured wilja-aunad, mille warjus neiu ford seisib.

Siin on see koht, siin seisib ta, siin, kuhu ma kepiiga liiwa sisse risti teen. Mii seisib ta ja nii wahtis ta oma heledate, särawate, rääkivate, nõiduwate filmadega kaugele üle wäljse kila kiritorni poole ja äkitselt minu peale, kui ma temast teretades mööda läksin.

Aastaid . . . aastaid on mööda läinud. Müüd peab ta olema juba wana ja fortjus näoga, kui ta weel elab. Aga ilul ei ole wanadust, ta on igawesti wärste ja noor. Mõllaku ajad ja tormid; seal sel maalapitejel seisab kindlasti minu waimus kadumata, kustumata pilt noorusest ja ilust, seal walitseb alati joe päike ja selge taewas, seal õitseb kadumata lill, ilus, õrn, puutumata noorusilluutooni lill.

Maljakad rahad.

Umeerika-Saksa kirjaniku Erwin Roseni jutt.

Ajunik Jenkins Pittsvillest, Pennsylvaaia osariigist, istus raudteerongis ja ei jõudnud oodata filmapilku, mil Filadelfiasse jõuaks. Do — ajunik Jenkins oli üliheaas tujus! Mikas ihnuško, kellest Pittsville ajunitud (ja need olid ije ka ihnujad!) ütlesid, et tema tegewat ainult jellepärast nii tigeđa näo, et peale tema ka teistel raha oli — ihnuško Jenkins oli nii heas tujus, et ajalehemüüjalt rongis lehe ostis ja selle eest ihe tšendi asemel kats andis. Jenkins oli tööpoolest jootraha annud! Ohoo! Jenkins muheles ja muigas. See oli aga ka midagi peent! See oli midagi hoopis muud — see kuulutus oli tõesti esimeje järgu kuulutus! Mitte pettus, nagu see kuulutus, mis keegi häbemata inimene hiljuti „Pittsville Leader'is“ awaldanud: „Kes mulle ihe dollari kätte saadab, sellele ütlen tänu pärast, kuidas kerge on raha teenida.“ Pool Pittsville elanikke töttas postiga mehele oma dollari kätte saatma. Ka Jenkins. Kahe päewa pärast sai ta postkaardi: „Wäga lihtjalt! Lehte minu eeskuju järele!“ Miijugune alatu naditael! Aga see kuulutus oli hoopis teine. Jenkinsil oli ta meel selgesti meeles: „Mees toređa ideega otšib kapitaali. Larwis tuhat dollari. Kindlustus. Wähemalt jada protšenti kaju kuus. Pakkumised saata postkast 1427. Filadelfia.“

Jenkins oli postkastile 1427 kirjutanud ja kobe wastuse saanud, tulgu Filadelfiasse ja toogu raha kaaja. Lehtu nii, et teispäewal,

tell 3 p. l. sinna jõuab. Tema (ideega mees) tulla temale waksalisje wastu ja tundemärgits olla tal dollarine paberiraha pahemas käes...

Rong wurisjes Filadelfia waksali ette.

Ruttu tormasid reisirjad ukse poole. Wiimajena tuli üsna aeglaselt ajunik Jenkins. Sammus pühalikult rongi ees ja otšis meest, kel dollar käes oleks.

Korraga patšutas talle keegi õlale.

„Tere, herra Jenkins Pittsvillest!“

Jenkins kähmas ümber. Tema ees seisib tore noormees, kes pišut kiibarat kergitas ja talle naeratades kae sirutas. Lahtijes käes seisib dollarine paberiraha.

„Rõõmuštan Leid tundma õppides, herra Jenkins. Minu nimi on Robertson. Oli reis lõbus?“

„Ee?“ kogeles Jenkins. „Kust Teie teate, et minu nimi Jenkins on?“

Noormees tähendas jónatumalt juurele helepunajele reisitaskule, mis Jenkinsil käes. Selle peal seisib ilujates walgetes tähtedes pealkiri: E. F. Jenkins, Pittsville. Pa.

„Do!“ ütles Jenkins kohmetult. „Ee — Teie olete — Teie olete ideega mees?“

„Jah, mina olen ideega mees. Pealegi peen idee!“

„Ja mitte pettus?“

Nooremehe näole ilmus piiritu imetus. Do — aga, mr. Jenkins!“ ütles ta etteheitwalt.

„Wabandage, wabandage!“ ütles Jenkins

ruttu. „Teate, mind on ka juba palju petetud!“

„Sellejuures ma ei kahtle!“

„Mis?“

„Kahlemata! Meie päivil on kelme palju!“

„Dõsi!“ ütles ajunit Jenkins. „Maailm on kole paha. Teie meeldite mulle. Lühidalt: mis idee Teil on? Asja juure! Äri on äri!“

„Jah, aga mitte siin tänawal,“ naeratas mr. Robertson. „Tulge, ma tean waitse kohta, mis ühe sõbra oma!“

Kui üksmeele pilt jammusid nad Broadstreeti mödda üles. Viie minuti pärast pööris noormees pahemat kätt wõitlusesse tänawasse ja jäi seisma maja ette, mille esimene kiltg kuni teise korrani ehitud oli ühe kohaliku õllewabriku sildiga.

„See on Billy Maguire õllepood,“ jeletas noormees. „Siin saame ka toa ja wõime ehitamatult juttu wasta.“

Nad astusid kõrtsi.

„On kõrvaltuba waba, Billy?“ küsis mr. Robertson.

„Jah! Astuge sisse!“

Kui kelner oli klaasid toonud, nõjatas noormees toolile ja silmitjes Jenkinsi tähelepanelikult. Wimats ütles ta:

„Kas teate, see lugu on natuke naljakas!“

„Mis? Naljakas? Mis on naljakas?“ uuris ajunit Jenkins.

„Wäga naljakas!“ fordas mr. Robertson.

„Noh, ma räägin awalikult. Teie olete tark mees ja ma arwan, et ostate heast ärist lugu pidada, ka kui ta natuke naljakas on.“

„Wäga õige!“ muigas ajunit Jenkins.

Rahulikult wõttis noormees paki rahapaberid rinnataskust ja ulatas Jenkinsile:

„Mis Te neist arwate?“

Jenkins uuris raha hoolega.

„He, need on tuliuued dollarid. Siin ei leia ma midagi, mis naljakas oleks.“

Noormees naeratas salliwalt.

„Do, teate, need dollarid on ometi naljakad. Naljakas nende juures on, et ma neid Teile tuhande dollari eest wiistuhat wõin anda. Waadake — see'p see nali ongi.“

„Dhoo!“ ütles Jenkins. „Dhoo! See on küll naljakas!“ Siis kummardas ta üle laua ja jostistas tassa: „Waled?“

„Muidugi mõista!“ wastas mr. Robertson üllarahulikult. „Aga mees, kes need dollarid tegi, tunneb asja. Need dollarid wõtab Teilt iga pant wastu. Teen Teile ettepaneku. Ualdan neist Teie kätte kakskümmend. Laske neid katjuda. Ja ma wean kihla, et ikk

Teil mingijugust tähti ei ole. Tunni aja pärast saame siin jälle kokku. Jah?“

„All right!“ ütles ajunit Jenkins.

Kõige esiti läks ta sigaripoodi ja ostis omale kolm sigarit kahetümneviite tsendi eest. Müüja silmitjes krabisewat rahapaberit waevalt ja andis seitsekümmend wiis tšenti tagasi.

„Hea!“ muigas Jenkins.

Siis ostis ta enesele kusagil õlgkübara ühe dollari ja kümne tšendi eest ja andis makstaks kaks dollarit. Rahapaberid silmitseti pealiskaudjelt ja anti talle üheksakümmend tšenti tagasi.

„Di, kui rumal on maailm!“ naeris Jenkinsi silda.

Siis läks ta panka ja pööris kassapidaja poole:

„Teie, noormees, jain wahetades tuliuued dollarid, mis minu arust weidrads on. Olge head, waadake järele, kas nad ka õiged on!“

Kassapidaja wõttis rahapaberid, waatas neid ja silmitjes ka suurestegewa klaasi läbi.

„Wäljaanne 1907.“ ütles ta. „Sead kui kuld. Muidugi on nad õiged. Pealegi ei ütelda ühe panga peataskapidajale mitte „noormees“. Teie wana . . .“ wiimase sõna ütles ta jegaajelt.

„Tänan Teid väga!“ ütles Jenkins.

Wäljas jäi ta panga ette seisma ja lõi enesele reiele mis lahus.

„Jenkins, pois, misjugune äri! Müüd on asi tõesti naljakas!“ ümises ta lõbusasti endamisi.

Siis ruttas ta Broadstreeti ligidal seiswasse kõrwaltänawasse. Kõrtsi ligidal kotas ta mr. Robertsoni, kel tore must käsitašku käes.

„Tulete täpipealt, herra Jenkins. Noh, ja . . .“

„All right!“ On nad Teil siin?“

Nad läksid kõrtsi.

„Kõrvaltuba on kahjuks kinni,“ ümises kõrtsimees.

„Noh, jest pole wigagi,“ jeletas noormees; „wõtme jeda ka siin teha. Dollarid on siin minu käsitaškus, kümme patti, igas wiisada, hoolitakt kinniseotud. Awage oma reifitastu ja mina loen nad Teie taskusse.“

Jenkins awab oma suure reifitastu ja noormees loeb kümme patti sinna sisse. Jenkins andis talle nende wastu tuhat dollarit suurtes rahades. Ajunitu nägu hiilgas. Esimest korda elus tundis ta midagi tänu sar-nast . . .

„Sumalaga,“ ütles mr. Robertson, „mul on wähe aega. Pean kedagi lohtama. Siin minu aadress, kui enam soowite.“

Ja andis talle kinnise ümbritu.

Suurepäralises tujus läks Jenkins walt-
jali. Niipea kui pilet ostetud, istus ta oote-
jaalis pingile. Hoo — misjuguine äril! Jah,
tema, ajunit Jenkins, ostas õnne peast kinni
kähmata! Muudugi, warsti lordas ta asja.
Kuidas see aadress müüd jälle oli?

Ta awas ümbrikku. Ümbrikus oli kaart,
kuid mõlemalt poolt walge. Süütu walge!
Selle peal polnud märkigi!

On see aga naljakas! mõtles Jenkins. Et-
tewaatlif pois, see Robertson. Koh, küll ta
mulle juba kirjutab, kui tal jälle tagawara on!

Praegu tehtud äri täbar ijeloom tegi ju
Robertsoni teguwisii ka õigustatuse, aga peaa-
si oli, et tema, Jenkins, odawad dollarid oli
jaanud. Ta silitas käsitaskut ja waatas rin-
ni. kas teda keegi wahest ei silmitse. Siis —
ei juutnud ihnuškoit kirjutusele enam wastu
panna. Ettewaatlifult awas ta reifitasku —
ettewaatlifult tegi ta lahti paki nõõrid . . .

Siis tardusid ta suureksläinud silmad. Ta
juuksed tõusid püsti ja käed wärisesid. Aru-
amatult, juhmilt waltis ta lahti tehtud pakk-
dele.

Seft dollarite asemel oli seal puhas, wal-
ge paber.

Jenkins hoigas. Ohmatus pigistas ta kõ-
ri kinni, kuna ta kättega patke lahti kiskus. Pa-
ber — paber — ei midagi muud kui walge,
puhas paber!

Jenkins ahmis aplasti õhtu. Do, misjugu-
ne südameeta arnutu kelml! Naljakad dolla-

rid! Do! Müüd oli talle kõit selge. Proomid
olid õiged rahad. Naljakas nende rahade juu-
res oli — oo! — kui ta selle Robertsoni müüd
lätte saaks!

Kui meeletu jootsis ta tagasi kõrtsi.

„Teie — mind peteti!“ mõirgas ta.

Kõrtsimees hirwitask: „Wäga kahju!“

„Teie kõrtsis peteti mind! kes on see Ro-
bertson? Kus on ta?“

„Ei tunne teda üleüldse!“ ütles kõrtsimees.

„Teie olete ta kelml!“ kirjendas Jenkins
meeletult.

Kõrtsimees wõttis leti tagant rahulifult
wembla. Jenkins nägi jeda, silmitjes kõrtsi-
mehe tüjedat kaju ja läks.

„De!“ kirjendas ta politseimihule tänawa
nurgal. „Kus on politsei peawalitsus?“

„Kolm majarida edasi, kaks paremale, üks
pahemale poole, keskelt,“ jeletas politseimih.

Jenkins jootsis, et kuuesilud lehmifid. Siis
jäl ta peatama, seisma, wõttis taskust juure
punase taskurätiku ja pühkis higi otjaestjelt.

Mis pidi ta politseis jeletama? Ta ei wõi-
nud ju ütelda, et wale — ei, oh, jee ei läinud!
— Ah! —

Keegi politseimih patjutas talle õlale:

„Teie ei tohi tänawal nii hirmjasti wan-
duda!“

Ja pikkamisi, äsna pikkamisi lonkis Jen-
kins walfalisse tagasi.

Sellestjaadik on ajunit Jenkins hingelijelt
haige. Näeb ta ainult mõnda rohelist dolla-
rit, siis tuleb talle hirmus wihatuju . . .

Soowid.

Jaapani kirjaniku Ryan-Haku-Sai jutustus.

Edesõna, et inimene ei pea muutuma
oma soowide orjaks, tuletas mulle meele
jutt, mis hiljuti lugesin.

Hiinamaal elas muiste keegi tark, ande-
kas mees, kes aga nii wäga kirjutustesse sat-
tus, et isegi maja kaotas.

Waeue kui kerjaja, põgenes ta inimeste
jeltijst ja hukkus ümber mägestikus, mida
pilwed katjfid. Seal istus ta kaljurahmule ja
mõtles oma elu üle järele.

Ta oli juba meelt heitmas, kui keegi wal-
gejuufjeline wanamees, kel lehtedest riided
seljas, tontlifult tema juure heljus.

Wanamees silmitjes teda tähelepanelifult
ja ütles siis:

„Olin kord sinu kaasõpilane“, ja kui tei-

ne tema ette põlwili langes, jatkas ta otja-
estist fibrutades: „Kord mõtlejst sinu nagu
minagi elu siju ja seaduste üle järele. Aga
ju wanaw jüda oli sinust kangem ja jaatis
ju kuristikku äärele. Mina aga walitjesin
oma südame üle ja elasin püha seaduse jä-
rele. Mit jai minust waim, kel üleloomulif
wõim ja kelle tahtelet mingi asj ei junda was-
tu panna. Tee minu eeskujui järele: muuda
oma meel, mõtle alati hea peale ja püüa soo-
wideta elada.“

Kui mees märkas, et sel waimul jumalif
wõim oli, hakkas ta halemeeljelt ja mitte
juft õiglaeljelt nutma:

„Ma kannatan fibedat nälga ja janu.
Stõrge waim, mõtle sõpruse poole, mis meid

ford sidus! Halasta ja anna mulle midagi, millega võiksin nälgga kustutada! Oleksin sulle jelle eest eluaja tänulik!"

Vanamees naeratas:

"Sa oled nagu fiivi ahjus ja kannatad oma meelte himusõnamise all. Aga seeford tahan ma ju soovida tähta".

Ta hüüdis waljusti: „Hamu!“ ja filmapilt ilmusid riififotid — neid oli wähemalt neli, kuni wiistuhat.

„See riifitagawaraga“, ütles waim mehele, „wõid ja terve elu läbi saada. Veldatse, kel kõik on, ei soovi enam midagi. Urwatawasti oled sinagi nüüd soowideta“.

„Teie heategu kinnitab mu peaaegu“, ütles waene, „ometi on mul weel tilluke palme. Teie andsite mulle küll hulga riiji, aga mis kasu on mul temast, kui mul puuduvad aidad, kuhu jeda mahutada. Kui see sul wõimalik on, siis muretse mulle needki!“

Waim hüüdis pahaselt:

„Kas ei wõinud ja enesele ehitada aidad, ja täitmatu mees, midagi ära müües jellest riijist? Aga kuna ma ju esimese soowi täitjin, siis täidan ka teise. Hamu!“ kirjendas ta uuesti, esimest jorme üles tõstes.

Silmapilt kõusis maa jeeft hull aitu, mis riiji enestesse mahutasid.

„Oled ja nüüd rahul?“

„Jah“, ütles põlmitaja rõõmsasti, „kuna te mulle need toredad aidad ehitasite, täitsite mu kõige juurema soowi. Teie heldus on piiritu ja täidab mu südame hõiskamisega. Aga ma annan teile mõelda: küll on need riijigatäidetud aidad tore kingitus, aga kas ei ole mulle tarwis ka elumaja? Kui inimesed aitu näewad, kas ei tunne nad siis, et elumaja puudub, ja süüdistata suurt waimu hõuletuses? Minule teeks see walu, kui teist niiviisi räägitaks!“

„Pean enda juba sinu soowide woli alla andma, nagu inimene suurel merel enda laewa woli alla annab, mis meie saatust kannab!“

Juba hüüdis ta: „Hamu!“ jorme üles tõstes, ja filmapilt kirjijid toredad majad täis hiilgust ja ilu, ilusad kui mikaado palee.

„Tänu! Lohat tänu!“ hüüdis mees ja puudutas otjaesijega ühesja korda maapinda. „Niis ja aidad ja need elumajad — nüüd ei ole mul tõepoolest enam midagi muud soowida. Ja ometi — kas ei naerda joledat meest, kel nii suur warandus on, aga kel põrmugi raha ei ole? Mõtelge selle üle

järele! Kui mulle jelle weel lubate, ülew waim, kui mulle kingite wiis wõi tuus kasitait firda ja hõbedat ja kolm wõi neli kapitait kõikjuagu riideid, siis pole mul enam midagi soowida, ma ei taha teile amaldada enam mingijugust palwet, mis juurem oleks jündinud lapse juurjett!“

Etjotja oli waim wiha pärast feeletu. Siis mõtles ta endamisi:

„Olen talle juba niipalju kirjfinud, et weel jellegi wõim kirjida; siis on soowid wiististi taja“.

„Hamu!“ hüüdis ta ja tõstis jorme jälle üles.

Ja filmapilt ilmusid juured kastid, ääretaja täidetud fullast ja hõbedast ja riietest — arwu poolest neli kuni wiis tuhat.

Seda nähes kummardas mees maani ja kirjistas rõõmupjaraid walades: „Tänu! Tänu!“

Nüüd naeratas waim ja ütles:

„On sinu himud nüüd täidetud? Wõi tahawad weel mõned uued soowid sinus pead tõsta?“

Jlma nägu üles tõstmata kirjistas waene:

„Teie ütlete jedal. Aga need on ainult wäikjed palwed, mis midagi ei tähenda kulla ja hõbedat ja riiete ja aitude ja paleede kõrwal“.

Otjaesijst kirjutas küüsis waim:

„Mis wäikjed palwed on siis need, mis midagi ei ole kulla ja hõbedat, riiete, aitude ja paleede kõrwal?“

„Midagi, mis kõik teie jensjed heateod ja lahkusjawaaldujed warju jätawad: andte mulle oma püha esimene jorm!“

Nüüd kirjwas waim wihaselt püsti ja otjustas täitmatu hukutada...

Kõik inimesjed on jelle mehe sarnasjed, on niisugused kui tema: on nad rikkad, siis ihkawad nad weel enam warandust, kuni oma waraahnuses hukkuwad.

Snimlikul elul on piirid; kui see elu nüüd pannakse soowide ja himude teenistusesse, mil piirid puuduwad, kust peab siis meie südamesse rahu tulema?

Sõna, mis waim igaford jorme tõstes hüüdis, oli haruldane sõna: „Hamu“, wastab sõnale „pool“. Kas saate nüüd aru? Midagi ei ole siin maailmas täielik. Kes aga õskab rahul olla poolega, sellele saab see pool peagi terwikuks! ...

Drí.

Ungari kirjaniku Arpad v. Herczil'i jutustus.

Ujastime sõbraga Servaziga ootesaalis juttu ja me ootastime märguannet rongile mineks. Piroška, keda ma juba loks tundi tohtisin oma naiseks nimetada, rääkis emaga ja teiste sugulastega. Tema nuttis, teised nuttsid kaasa ja nad trööstisid üksteist vastamisi jälendamisega mõne nädala pärast. Nii lühikeste wahetaja pärast ei oleks tarwis olnud nii sügawat meeleliigutust.

Õimene kell. Reegi ametnik rändab kella kõlistades saalist läbi ja hüüab kiirrongi jaa-ma nimesid: Waitjen, Gran, Neuhäusel, Pressburg, Marchegg, Wiin."

Raelustataks, kummatataks piisaraid.

Servaz kahmab mu kae piisku ja ohkab sügawas meeleliigutuses:

"Nii siis pead meist tõesti lahkuma, waene sõber?!"

"Miks ja mind kahetset? Olen üliõnne-lik!" waстан temale üsna imestanult.

"Niipalju kui ori võib õnnelik olla!" üt-leb Servaz ja jattab etteheitwalt: "Sa võtksid minu hoiatusete kiuste naise ja müüksid oma wa-baduse. Sinu lugu on lauldud; teen sulle ris-ti peale!"

"Mis võisin teha, kui armastasin?"

"Võlus! Kuid hilja on sinuga selle üle veel waielda. Mine, õnnetu, kes ja fidusid enda ainja külge ja loobusid magusast waheldu-jeft, mis minule, kes ma oma wabaduse alles hoidsin ja igawesti alles hoida tahan, veel niipalju ilusaid tunde tootab. Ka müüd — ka müüd — kui ja teatksid! Need paksud huuled — jah, paksud — toredasti paksud! See on õige õnn! Õnn wahelduseta on wõimatu ja wa-baduse põhitingimus mehe juures on — pois-mehe põli!"

Nii lõpetas Servaz oma sõdamesse tungi-ma kõne.

"Albert! Albert!" tajas sugulaste hulgaft hüüe. "Ruttu, ruttu — rong läheb!"

Sain sõbrale ainult veel niipalju wasta-ta, et see, mis ma wajan, on armastus ja mit-te wabadus. Ja tema leidis ifka veel aega mulle kinnitada, armastus olla igawene ja kin-del, ainult olemus muutuwat.

Kaks minutit hiljem istusin oma Piroška kõrnal erakuppees. Kolmas kell. Rätikute leh-witus.

"Elage hästi!" hüüawad sugulased.

"Elagu wabadus!" tajas wäikseft salgaft. Muudugi tuli see sõbra Servazi juuft.

Minu mešinädalad, tähendab: mu pulma-reis, kestsid kauemini kui kawatsetud. Kuue nä-dala pärast telegrafeerisin Salzburgi ja palu-sin nädala pikendust, mis ka sain.

Tagastitules oli mul ametis palju tööd; külalised, sisseostud mõtsid muu päewa-osa, ja mul oli kahju, et mul just selle jaoks, mis noo-rele abielumehele uus, ebaharilik ja jellepärast wäga armas, peaaegu sugugi aega üle ei jää-nud — nimelt sooja koduse jaoks, mida õrn naiselik hing oskab nii meeldiwaks teha. Di-guse pärast oleksin pidanud alati kodus istu-ma. Ja jeda wõrdlematu magusat elu sõn-dab Servaz orjuseks nimetada! See kodu olla wangitoda? Servaz, Servaz, kui ma võtksin sulle oma wangipõlwe lasta pilgu heita! Sina ise oleksid minu peale jellepärast tade!

Uga Servaz ei näidanud ennast. Ta forter oli lusus. Räägiti, ta olla reisil. Mitmes kodu-maa supellohas oli teda nähtud daami jeltks, tel paksud huuled.

Nii läks mõdda peaaegu aasta, ilma et ma oma endist head sõpra oleks näinud, ja pea-aegu oleksin juba lootuse kaotanud, keda, ar-mastuse wabadustangelast, oma wangitoja läwest iial üle astumas näha, kui ma juhusli-kult kuulsin, et ta juba ammuft jaadik Buda-pestis wiibiwat. Uga ta ei näitawat ennast awalikult, waid istumat alati kodus ja hoid-wat ifegi oma kõige paremate sõprade eeft kõrwale.

Mõtlesin, see ei wõi kaua kesta. Seda laadi õnn on harilikult ifka lühike.

Kuid ma efsin seeford. Tema õnnelik ta-gasihoidlikkus ei tahtnud lõppeda. Näis, nagu oleks ta õigega kokku juhtunud. Nii kestem ühendus ei olnud iial tema wiis olnud; üle poole aasta ei olnud ta ühe ja sama ideaali juures veel iial püsinud. See daam hakkas mu uudishinnu kõdistama, ja kui Piroštagi mulle hakkas peale käima, et waatama lähesin, mis Servaziga dieti juhtunud, kuna ta ewesest wä-hematki elumärki ei annud, läksin ühel peale-lõunal teele ja sefsin warsti tema forteri ufje taga.

Ufje awas toatiudruk. (Eune tegi jeda alati teener).

"Õtsin herra Servaz Kovács'i".

"Ei ole kodus", oli lühike ja peaaegu põlg-likult kõlaw wastus.

"Millal on ta harilikult kodus?"

"See ei ole kunagi kindel".

„Noh, siis tulen mõni teine ford. Siin mu kaari“.

Mulle näis, nagu oleks mänginud tõmbinuga toatüdrukü juu ümber pikkaw naeratus, kui ta mu kaardi vastu võttis.

Ma armastin tõenäoliselt, et sõber mu külastajiga vastaks. Jällegi pettumus. Nädalaste võitumise järele ei juttunud ma kauemini kaunatada. Ma pidin teada saama, mis asi mu head sõpra takistas minu juure tulemast.

Helistamise peale ilmus jälle sama tõmbinuga toatüdruk. Sama tõrjuv näoilme, sama pikkaw toon, mis mind esimene ford wihastas. Servaz ei olla kodus ja teadmata olla, millal ma teda kohtaksin.

„Kas andsite minu kaardi temale minewaford kätte?“ küüsin ma peaaegu wihasel toonil.

„Muidugi“.

„Noh, siis andke talle see ka“.

Ja nüüd kirjutasin ma kaardile: „Dotan sind võimalikult pea“.

Siis pöörsin mõistatusliku mehe koduse selja, kindla nõuga, et ma enam kätt ega jalga ei liiguta, enne kui ta ise minu juure tuleb. Siis oleks ju päewaselge, et ta minuga enam midagi ei taha tegemist teha. Elagu üksi! Ja aeg kinnitas mu otjuje. Kaks nädalat läks mööda ja kadunud sõber ei olnud ilka weel ilmunud.

See oli ühel keisrinädalal, kell 12 lõunal, kui ma tolliameti ligidal Donau ääres äkitselt Servazi oma ees nägin. Käe kõrwal oli tal pikk daam, kel pashud huuled. Meie silmitsemine üksteist imestades. Mina teretasin, tema ka, aga õige tagasihoidlikult, peaaegu kartlikult. Daam silmitšes mind pealaeft jala tallani kirjeldamata alawäärtustawal pilgul, tõmbas siis Servazi käewarrest ja mõlemad ruttasid kaugele.

Kodus jutustasin naisele sellest kokkupuutumisest.

„Müüd mõistan, miks me Servazi ei näe“, ütles Biroška. „Naine ei laje teda üksi wälja“.

Mis, niisugune ajutine daamikene julgeb iseiseiswa, rippumatu mehe wabadust niimoodi kitenadada? Niisuguses orjapõlwes mõime meie, mehed, elada? Aga Servaz ei wõt ju ori olla! Tema eemalejääk wõib ainult enese otjujest oleneda. Arwatawasti armastab ta seda naist erakordse alalikkusega, ja et ta teda kusagil ei wõi esitada, on ta ise parem inimestest wõõrdunud.

See oli minu arwamine. Aga selle järele, mis ma mitmelt poolt kuulsin, näis mu naisel ometi õigus olewat. Mii kuulsin, et mu sõber

juba ammu selle daamiga üheskoos maja pidada. Mitmed tõendajad, see daam olund kübarategija, teised olid kuulnud, et algaja klarifikunstnik. Nimeks olla tal Celia; üsna ilus nimi, igatahes ilusam ta eluwiiisist. Servaz seiswat nii kangesti tema talla all, et waewalt wabest wälja pääswat. Daam saawat teda igal pool, ja kui mõnikord hädasti tarwis olla teda üksi wälja minna lasta, siis määrawat daam tunnija, mil ta jälle tingimata pidada tagasi olema. Jäärwat ta ainult wiiski minutit hiljaks, siis tulla tormiline tüli. Alles weel hiljuti rebinud ta Servazil ühel niisugusel puhul tsilindri kääst ja tallanud seda; juba waremalt olla ford ka jalutussepp tegevuses olnud: daam murdund selle katti ja wisanud armjamale jalgade ette. Kui mu sõbrale see ehk juba kiiale läinud ja ta lahkuda ahwardanud, roninud Celia aknalauale ja ahwardanud aknast wälja hüpata. Servaz ehmatanud, rebinud naise aknalaualt tagasi ja palunud põlwilt olles andeks.

Kõik need kodused lood kuulsin tuttawalt, selle toatüdruf Servazi tõmbinuilisega läbi käis.

Mii kaugele oli siis lugu läinud mehel, kes õiget ja mõistlikku naist enesele wõtmast tõrkus! See oli see wabadus, mida ta ära müüa ei tahtnud!

Kui ma kõik need lood wabadusakangelase uuest elust olin teada saanud, leidsin ma ühel päewal oma bitroo kirjutuslaualt künise kirja järgmise sõjuga:

„Armas sõber!

Homme, teisipäewal, hommikul kella 9 ja 10 wabel tulen sulle büroosse külla. Muretse, et nelja silma all saame juttu wasta. On sinuga palju tähtsat rääkida. Sind kaelustab su sõber

Servaz“.

Järgmisel hommikul oli kell waewalt weerand üle kahetša, kui ufje taga rutulift koputamist kuulsin ja lohe selle järele ufje wabele kaks nurawat silma ilmusid.

„Oleme üksi — tule aga tupp“, ütlesin talle wastu minnes.

Tema raputab mu kätt ja wajub siis närwilises wihas bitwanile.

„Noh, siin ma siis wiimaks olen! Juba kuu aega olin tulemas, aga ei saanud ega saanud. See naine — see naine! Müüd aga lõin ta kawalussega üle. Olessin pidanud teda hamba-ärsti juure jaatma, aga ma ütlesin, et haige olen, ja läksin woodisse, tema lahkus, ma laadan tüdrukü apteeki, kargan woodist wälja, panen ruttu riided selga ja — siin ma nüüd olen. Kas pole kawal tegu?“

Ta jutustas selle minule nii elavalt ja kiitewalt, nagu oleks see mõni tõsine kangelastegu olnud.

„Nii palju waewa maksab see sul siis, kui sõpra waatama tuled?“ küsin ma, ainult et midagi ütelda, sest ma ei teadnud tõesti, mis suguse seisukoha ma tema koomilise põgenemisloov kohta pidin võtma.

Kuid Servaz jatkas endisel ärewal toonil.

„Tema on kõigi inimeste peale armukade, isegi minu sõprade peale. Naisterahwastele ei tohi ma peale waadatagi. Temaga wäljas tänawal olla — on päris piin. Mäti ei wõi ju filmi maas hoida. Kuid kõige pahem see weel ei oleks! Mis wõin mina parata, kui naised mind filmitsewad? Niisugusel puhul näpistab ta mind alati käsiwarrest. Ah, sõber, ta on oke hirmus elukas! Mäti pean ma kodus istuma, igawesti ja alati, ja ainult teda lõbustama. Siotša tegi see mulle lõbu — nüüd aga on mulle see alatine kikkimine ta kleidi sabal hirmus ühetooniline ja igaw. Tahaksin midagi tööd teha, seletasin temale kord. Sul pole tarwis tööd teha, oled küllalt rikas, oli tema wastus. Ühildalt: wäljakannatamatu elu, hirmus seisukord, mis peab lõppema! Sellepärast tulin sinu käest nõu küsima“.

„Kas sind su oma terve mõistus siis enam ei aita? Jäta tema lihtsalt istuma!“

„Dige. Ma jätan ta maha. Aga see peaks sündima kätata, tähelepanu äratamata, sest Celia on hirmus oma wihas. Albert, mis oleks, kui sina minu asja oma ajada wõtaksid? Tee seda, ma palun sind!“

„Noh, see ei tee taktistust ega raskust. Sa ei ole ju tema külge needitud. Waba mehena wõid talle hundipassi anda, millal sa soowid“.

Aga Servaz ei tahtnud jellest teadagi. Selle naise poolt wõidawat Jumal teab mis karta. Temaga tulla kaubelda heaga ja õrnusega, talle tulla lubada head taju, kui ta töötab, et oma armsamat enam ei piina ja taktista. Tema, Servaz ise, ei minewat enam koju, wõiwat korteri wõõrastemaja ja ei tahtwat temaga enam kokku puutuda, et oma otsustes mitte kõikumata hakata.

Nii siis mõtsin ma asja oma kätte, niipea kui Servazilt olin sõna saanud, et ta kõik ainult minu teha jätab ja minu korraldustele alistub.

* * *

Weel samal päewal läksin ma Servazi korterisse ilusa daami jutule ja olin õige uudishimuline mõju peale, mis minu Hiobi-sõnum tema peale pidi awaldama. Ahwardused,

walutarjatused, sõnademülin — kõige peale olin ette walmistatud . . .

Kuid juureks imestuseks ei juhtunud midagi jellejarnast. Wiijase kullinaise asemel leidsin õna tuikese, nii maheda, lahke, armastuswäärilise ja ennastjalgawa. Servaz tahtwat temast siis lahkuda? Olla temast ära üdinunud? See teatus lõhestawat ta südame. Weel ial ei olla ta niisugust walu tunnud. Ta armastawat ju teda, olla talle ohwerdanud oma hea nime ja au. Ta olla tagasi liikunud tubli, juurtjugu kosilase, sest et ta ilma Servazita ei tahtwat elada. Ja nüüd lahkuwat ta temast ometi . . . Aga ükskõik! Tema ei hoidwat teda kinni, ei filmapilkugi — sunnitud armastust ta ei tahtwat. Saagu Servaz jälle wabaks. Murtud südamega minna ta üksildusesse, sest oma südame olla ta igawesti ainult temale pühendanud.

„Tänan Teid“, wastasin mina natuke aja pärast, „et Teie mu ülesande nii kergeks tegite. Teie ilulad, kallimeelsed sõnad liigutawad tahtlemata mu sõbra meelt, kuigi ta oma otsust enam ei wõi muuta“.

„Mu Jumal, mis peab minust saama“, ohkas Celia nüüd sügawasti.

Tulewiku pärast ärgu olgu Teil muret. Minu sõber tahab Teie eest hästi hoolitseda. Kui ta Teile ta ei wõi pakkuda täitsa muretumat tulewikku, igatahes peate saame siotša —

Terawasti hüüdis Celia wahale:

„Teatud ostusumma — mis? Rahenädalase wõi kuuse ülesütlemissiga? Niisuguse haawamisega peaksin ta weel leppima? Ütelge temale, minule ei ole tema raha tarwis! Kõõwib ta minult oma südame, siis loobun mina kõigest, mida ta mulle wõib anda“.

„On see Teie wiimane sõna?“ küsisin ma.

„Mu wiimane!“ wastas ta kindlal toonil. Ühikese mõtlemise järele aga jatkas ta:

„Aga ei — wiimase sõna tahaksin ma temale enesele ütelda! Üffi temale! Ütelge temale, et ta mind weel kord tuleks waatama — ainult pooleks tunniks, ühikeseks pooleks tunniks. Et ole, Teie ütlete temale seda ja teete, et ta tuleb? Ma palun Teid, herra, tehke seda kaastunde, halastuse pärast!“

„Olge üsna rahulik“, kinnitasin mina, „ma ütlen temale kõik, mis siin kuulsin ja nägin, ja ma loodan, et Servaz Teie soowi täidab“.

Tõtt ütelda, lahkusin ma sügawas meeleliigutuses selle ijeäraliku naise juurest, kes nii wähe wastas pildile, mis ma enesele temast Servazi seletuse järele olin teinud.

* * *

Meie asja hea lõpu peale kindel olles, läksin Servazi juure ja ütlesin:

„Kõik läheb hästi, armas sõber; Celia loobub ja ei nõua nähtavasti kahjutaju“.

Tema kuulas mu juttu täis närvilikkust ja ma imestasin, et lugu tema peale vähematti joodjat muljet ei avaldanud. Lõpul kargas ta meeleheitlikult üles ja hüüdis:

„Ma olen kadunud — kadunud!“

„Kuidas kadunud? Kas ja siis aru ei jaa? Celia oli ju kehastunud lahtus ja õrnus“.

„Jah, teiste inimeste ees on ta niisugune! Ta mängib kommetit, et mind petta. Näeb ta mind kord veel ja veel uelja silma all, siis algavad wanad lood uuesti“.

„Neid võid ju kergesti kõrvaldada. Sina ei anna ennaft temaga enam kokku!“

„Mina võin temast kaugel olla, aga tema leiab minu juba kätte. Oleks ta kahjutaju vastu võtnud, ma oleksin rahulik, aga tema suurmeel näitab, et ta mind ei taha wabaks lasta“.

„Kuidas võid ja kui mees niiviisi rääkida!“ hüüdsin ma pahajelt.

„Niisuguste olemuste vastu kaotame meie kõik mehijuse. Mis teisi naisti takistab, kõhklus, lastwatus, usk, jeda niisugustel wiguril ega teisi kütkeid. Ja just sellepärast ei kardad nad ka standaali, wäga hästi teades, et meie jeda kardame, püüawad nad jeda meelega tihedamini wälja kutsuda, et meile siis rahutimigimisi difteerida“.

„Kui asi nii on, siis ei jää sul muud üle, kui põgeneda. Kawalus kawaluse wastu! Ma teatan temale, et ja ülehommema tema juure tule, seni korraldad ja oma asjad ja lähed reisid“.

Kahju, et mu sõber jelle targa nõu järele ei wõtnud teha ja nimelt jell lihtjal põhjusel, et Celia tema korteris elas, tema mööblid, wäärtasjad, riided, kirjad jne. aga kõik jell jellid. Kui daam wabatahtlikult korterist ei lahkunud, pidi Servaz ta tingimise wastu wõtma ja temaga kokkujaamisele minema.

Ma püüdsin teda trööstida:

„Mis, kui ja eksid ja ta sinu lahkumiseega ometi nõus on?“

„Seda ei tee ta milgi tingimisel, jell —“

„Ta ei lõpetanud.“

„Noh, miks?“ küsisin ma.

Pikema wiivituse järele, pärast rasket seesmist mõtlust, ütles ta juure waewaga:

„Tema ei lahku, jell ta tahab minu naiseks jaada“.

Kõhkudes waatasin sõbrale näkku.

„Servaz! Sina wõtaksid niisuguse naisje?“

„Ei iial, Albert, ei iial, ennemini ohverdaksin kõik muu!“

Meie läbirääkimise tulemus oli, et Servaz kõigest hoolimata pidi koju minema.

Kolmandal päewal sain temalt järgmise lihtise kirja:

„Armas sõber! Kõik on korras. Reisin ära. Tänaan lahte wabajobituse eest. Sinu Servaz“.

Need read rõõmustasid mind, jell nad tõendasid, et ma Celia ei olnud ekinud. Servaz oli asja arewuses liig mustalt näinud.

Piroska, kellele ma teelauas kõik ära jutustasin, ei olnud loo lõpuft rahuldatud.

„Sinu sõber wabanes wõrgust liig ruttu. Mulle oleks jee peaaegu armjam olnud, kui jee daam teda piisut enam oleks pingutanud.“

„Kui kättemaksu himuline!“

„Mis on jee ära teeninud, kes oma kaaswendi abieliu, abieliu pühaduse wastu üles kihutab? Mis on ära teeninud jee, küsin edasi, kes ausate naiste mehi orjaks nimetab ja jeda õnneks arwab, kui mõne kahtlase kuulsusega daamiga wabalt lõbutseb? Tohtisin mina kord jaatust mängida, ma oleksin jellele Servazi-herrale hoopis teistjuguje tantsumiki mänginud!“ lõpetas mu naine kibedusega.

Uja jootkul aga leppis temagi mõttega, et jaatus Servazi ainult kergesti oli taristanud. Ja kui meil kohe jelle järele laps sündis, unustasime warsti kõik muu maailmas.

Pärast poja ristimist tõi kirjafandja pati õnnesoowikirju. Lugesin neist hulga läbi, aga tahtsin wiimast oja juba lahtitegematult kõrwale panna, jell et nende jisu ühelaadiline oli, kui mulle ühel ümbrikul tuttav kaelkiri silma torkas. Kas jee ei ole Servazi käest?

Tahtsin ümbrikku awada, kuid jee oli juba lahti. Ümbrikust kukkusid wälja kaks kaarti: teated, et Servaz Kováci Celia Széliga laulatatud.

Seitjaadik olen sõpra ühe ainja korra näinud. Dorothea tänawa nurgal kohtasin teda.

„Servaz!“ hüüdsin ma imestades.

Tema oli miud ära tundes wäga kohmetanud, nii et ei julenud mulle filmagi wadata.

„Albert! kuidas käib? Hästi? Wäga rõõmustaw! Jumalaga!“ ütles ta kohmetult ja tahtis lahkuda.

„Sa oled siis ikkagi naiste wõtnud?“

„See oli minu kohus! Celia armastab miud nii wäga!“ wabandas sõber, kelle näol ma näid imestades mitu küllnehaawa märkasin.

Tema nägi jeda.

„Minu naiste kajs! Jumalaga!“

„Oh need kassid!...“

Rusjalka.

Soome lahe saladus.

2

Soome-Rootsi kirjaniku Carl N. Lavastijerna romaani.

Wähemalt pooleks tunniks oli masin täitsa teguõdimetu tööle. Njuti muidugi kohe ja kõige juurema agarusega wea parandusele, aga terve masinaruum oli wäljawoolawat auru täis; üks ahjukütjatest enda koguni raskesti ära põletanud, ja tuli sellepärast peaaegu kõit aur wälja lasta, enne kui mõidi tööle hakata.

Armaštatud insjener oli waewalt lõpetanud, kui meri ta sõnade tõtt juba tõendas, kuna ta pragisema, abitu spomuslaewa nii juure hooga alla lainteorgu paistkas, et terve teeserwiis kirjisebes pörandale kuffus ja meie ise kõit pidime tuge ofjima ning finni kahmana, lust aga keegi sai, et mitte kukkuda.

Ja nüüd algas kurbmängu teine, hirmus waatus. Maru ja lained ajasid „Rusjalka“ Soome ranna kaljustiku poole. Sunets oli sinna weel tiik maad; aga kui masinat korda seada ei saadud, siis oli meie saatuse ofjustatud. Üsegi, kui wana laew ägedatele lainetele juutis wastu panna, siis ootasid meid ometi wahutawad kalda-murdlained ja terawad meerealused kaljurahnud.

Toredad wäljawaated — tõepoolest!

Wana meremees on, nagu üleüldse Wene soldat, läbi ja läbi fatalist — ettemääratud saatuse uskuja. Teadmus, et lained meid abituult edasi likkasid, ei tekitanud korratuft ega kahuhirmu; waewalt oli kurtmistki kuulda.

Meie, ohwitserid, pigistajime üksteise kätt, ja madrujed tegid sedasama. Töö masinaruumis edenes meeleheilkiku agarusega, kuid oli raskeandatud laewa alaliseft wanumiseft, mis takistas unte tagawaraojade kohalepaigutamist.

Ülewal tiiriratta juures seisid mitu meest, walmis üksteist wahetama, ja komandant kandis meie kurti merekaardile. Lained ajasid meid üks kuni kaks sõlme tunnis põhja-kirde wahele, ja kui merewoolused liig palju taasa ei aidanud, siis pidime alles umbes koidu ajal Soome ranna ligidale jõudma.

Kui masin korratusesse sattus, oli kell alles pihtut üle kümne õhtul. Aga need üheksa tundi, mis merel wiibisime, paistisid meie meeleft oletwat nagu üheksa päewa.

Ma ei tea, et mul oleks surmawaenlasti; oleks mul aga üks niisugune olemas, ma soowiksin, et tema läbi elaks, mis meie läbi elajime. See teeks ta wististi leplikumaks ja

kahkemaks ning ärataks ta parema loomu — vähemalt mõneks ajaks.

Lained ajasid „Rusjalkat“ ikka kaugemale, kaugemale põhja-kirde, ja wett tiirruumis leidus juba jalgadekaupa, sestkaadit kui pumbad oma tegewuse olid pidanud lõpetama.

Komandant lastis waba meeskonna ja õlemused kiriksaali kutsuda, pidas õhtupalwe ja andis armulauda, nagu see tema kohus oli, kui surmahädas wiibisime.

Zial ei ole ma oja wõtnud sõdantliigutawamast palwetamisest.

Palwetamisega ühinesid wafarahäälled alt masinaruumist, kus wõitlust meie elu eest jatkati, samuti lainte wärrin, mis laewast üle woogasid ja ta määratu fere wabijema ja ragijema panid.

Kui õhtupalwe lõppes, juudlesime üksteist ja andsime enda kõigefõrgema armu hoole. Mõned nutsid, juurem oja aga oli kahwatanud ja rahulik.

Masinat ei juudetud korda seada.

Pärast kestkõõd weeres juur laine üle laewalae ja uhtus tiirrimaja ühes kahe mehega ja päästepaadi, mis selle seinä külge finni pandud, meresse. Nüüd olime täitsa mere wõimusesse antud.

Uuesti kogusime kiriksaali kokku, et seal hukkumist wodata.

Tiirruum oli juba ammu wett täis. Nüüd wotasime ainult weel, et tagumine weekindel oja lõhkeks. See oli oja, mida lained kõige enam murdsid ja mis ise kõige nõrgem oli.

Sündis jee, siis oli põhjaminek kindel.

Umbes kell kolm hommikul kajas kõle, justjewe toon; laew nagu terkis kothutawalt kõrgelge, ja ma märkasin, et ohwitseride ruumis juba üle labajala wees seisin.

Mind waldas äkiline hirm.

Ma tormasin üle pea-kaela ühte keft laewa seiswasse kajutisse, mille üks lahti oli. Ohwitserideruumi rauduts kuffus minu taga prahwatades luffu.

* * *

Õjimestel minutitel, mil üksi olin, teadsin ma waewalt, kus wiibisin. Ma wotasin iga silmapilk, et külm wesi minu üle luffu lõõb ja mul wiimane silmapilk käes on.

Aga wesi ei tunginud minu kajutisse.

Jääralik waitus oli järgnenud woogude mürtjemisele, wäljawoolawa õhu õudsele juisemisele, karjumisele ja kihendamisele. Nagu tuitõbbine, ärgates hirmsasti unenäost, waatastin ma ümber ruumikas kajutis, mille ma komandandikajutina ära tundsin, ja leidsin seal kõik kõige paremas korras olevat, ainult et laew püüt pahemale poole wildatile oli ja teda wood enam ei hõljutanud.

Müüd sai mulle asi korraga kohutawalt selgetis:

„Rusjalka“ oli põhja wajunud!

Laewa pära oli lõhkenud, weşi oli jisse tunginud ohwitserideruumi, mõib olla, ijegi masinaruumi, ja laewa niimoodi merepõhja kistunud.

Üigemal filmapilgul seisin ma kajutiukse juures ja katjusin jeda awada.

Awada.

Midagi ülitraasket, midagi wastupanijat oli ajunud usse taha ja hoidis selle nii kinni, et mina teda pilukilegi ei jaksanud awada, kõige juuremast jõupingutustest hoolimata.

Uga ma märtafin, et piisike weetil läbi tungis ühest praotsest; esimehele järgnes teine, kolmas; ja mida kõwemini ma ust jurusin, jeda enam weepiistku nõrgus praost läbi.

See asjalugu andis mulle kõigist kahtlustest üle käima jeketuse: weşi täitis usse taga seiswa ohwitseride ruumi ja mina olin siin päästmatult kinni, Jumal teab, kui jügalwal merepinna all!

Kui minu hirmus seijuford mulle selgetis jai, oli mu esimene mõte, enesele otja peale teha, et pikaldase, piinarikka jurma täest pääjeda.

Ma waatafin ringi, kas kusagil mõni sõjariist oles, ja leidsin tomandandi kirjutuslaualt tarbi jeeft rewolwori.

Ma mõtjin lasteriista karbist wälja, waatafin ta läbi, nägin, et tal padrunid jees olid, ja panin ta otja enese otjaesijele.

Uga siis peatafin ma, osalt teo eest wastikust tundes, osalt jellepärast, et mul jundiw põhjus puudus.

Wastuotja. Minul ei olnud esiotja weel midagi wigat; komandandi kajut oli ruumikas, õht hea, ja kirjutuslaua kohal põles lamp ning laotas mahedat walguft minu wangikotta, õigemini hauda. Kõik jee asjalugu ei jätanud minusse laewa hukkumise, põhjawajunud laewa muljet ja mu ümbruse sõbralikkus aratas minus õieti rahuliku meeleolu pärast eilse päewa kaheteistkümnennunnilist põnewust.

Mingijugune heli ei seganud waitust, ja ma mõtlefin jelle üle järele, kas ma siis ainus olen, kes katastroofist eluga pääjes.

See paistis minu meelest wähe tõenäoline olemat, jest „Rusjalka“ jeeis ju koos ainult jamaajugustest weefindlastest osadest, mis laewa põhjamineku puhul õhujurumise tagajärjel ijeenejett kinni olid läinud. Ümberpõõrdult, oli iisna loomulik, et ka teised jamuti olid pääsenud, kui ka mitte kõik, siis ometi juurem oja neist.

Seft weşi oli mulle ohwitseride ruumis, nagu õeldud, ainult üle labajala tõusnud; järelikult oli ka teistel küllalt aega olnud endid esimehest jurnahädaft päästa, nagu jeda mi-nagi olin teinud.

Õnnelik juhus oli, et ma just laewa kõige juuremasse ruumi olin sattunud, kus kõige enam õhtu leidis ja mina järelikult ka kõige kauemini mõtjin elusse jääda.

* * *

Kõik kajuti ventiilid olid meeste poolt juba õhtu jookkul hoolikalt kinni pandud; mina wiibisin õhutindlas ruumis, kus midagi ei puudunud, waid kus ma asja üle rahulikult mõtjin mõtteid mõlgutada.

Natuteje aja pärast jegas mind mu mõtetes mingijugune hääl, esimene, mis pärast katastroofi kuulsin. See oli wajar, mis mitte wäga taugel millegi kõwa asja wastu peffis.

Arwatawasti olid jael teised kinni pandud, kes oma wangikoda kihendastid ja pragu-jid, millest weşi jisse niritjes, täis toppisid.

See mõte jundis mind mu tähelepanu pöörama weepiistkadele, mis läbi ukseprao jisse nõrgusid. Nad tungisid weel ikka jisse ja jün-nitajid waibale juba wäitje loigu.

Mina, kes ma kümme minutit warem juba rewolwori olin kätte wõtnud, et ennaft ma-ha lasta, otjisin nüüd komandandi laua jahelift wälja tüti linast riidet ja hakkasin oma wa-abil wäitest pragu uksest kihedats toppima.

„Miks ma jeda teen?“ küffisin ijeenejelt.

„Suu kinni!“ wastasin ijeenejele jama hingetõmbusega. „Seda teen ma ainult jelle-leks, et mul midagi teha oles!“

Ma ei tahtnud ennaft ijeenejegi ees naeru-wäärilijeks teha, tunnistades, et ma pääsmise lootust weel ei olnud jätanud. Uga kui jee mõte mulle juba ford pähe oli tulnud, siis jai ta jael peagi ainuwalitjeks.

Kas teadsin ma jeda siis nii selgesti, et Rusjalka tõesti oli põhja wajunud? Mis õigustas mind õieti jeda nii kindlasti arwama?

„Jah, — et lainete müriin oli waiti-nud,“ ütlesin enesele.

Ja selle tõfiasja ees kummardas mu mõte wabatahtlik elulust, minu tahtmatu lootus päästmise peale.

Rusjalka pidi ju üsna sügawal weepinna all seisma, mõib olla juba üsna põhja ligidal, sest et ma laewakeres wähematti liikumist ei märganud.

Ma mõtjin komandandi lauast wahaküünla, otstisin tuletikud, panin küünla põlema ja liikkasin terasest luugi üles, mis kajuti akent jeeftpoolt warjas. Väbi patju klaasi nägin wett, — aga wett, mis liikus. Tähendab: kui Rusjalka merepõhjas paigal seisib, siis oli see weealune woolus, mis meist mööda woogas.

Aga weel üles ja alla liikumast liikumist märkasin ma peagi, et weel edasi nihkumine. Allaminemast liikumist järeldasime peale selle, et me aegajalt tõusime. Mida kauemini ma wee liikumist läbi patju klaasruudu silmitsesin, jeda selgemaks sai mulle, et Rusjalka wee all mingijuguse alataja wahelduwas tajakalaus wiibib, merepinna ja merepõhja wahel hõljudes, sügawuses, mida laewa jeeft muidugi raste oli kindlaks määrata.

See lõppjäreldeus oli väga loogilik ja tahtlemata kindel.

Laew oli ainult pooleni wett täis; weefiindlad, õhuga täidetud ruumid takistajid teda sügawamale langemast, ja nüüd ekstreme meie, weealust woolust aetuna, Soome lahes ringi, ilma sihita, mõimetud ära määrama, kus meie jõidule ots tuleb.

Ma waatafin kella.

Kell oli neli hommikul.

Mõne tunni pärast mõisin ma juba teada saada, kui sügawal wee all Rusjalka seisib.

Tunnid paistid mulle lõpmatud olewat, niipea kui ma esimesest põnemusest pärast õnnetust olin jagu saanud, ja tundsin, kuidas mu ergud jälle lõdwenesid.

Ma waatafin tuletikkude tagawara kajutis täpipealt üle. Siis mõtlesin järele, et wäike oja hapnikku, mis siin kinnises ruumis oli, weel enam peab wähenema, kui lambi põlema jätsin.

Ma kustutasin ta ära ja heitsin pimedas sohvale, et kõige iseäralikumaid mõtteid mõlgutada.

Oma imestuseks märkasin ma, et ma jüugi niisugune ei olnud ja nii ei mõelnud kui keegi, kel möödapääsematu lämmatussurn filmi ees seisab.

Wastuotsja. Mu mõted olid agarasti ametis plaanidega, kuidas ma wangist jaatfin wabaneda, ja minu humi meie seisuorra wastu oli suurem, kui see surmakandidaadile tõllit on.

Asjata püüdsin ma oma mõtteid juhtida suurtele, igameestele asjadele, minu wiisa, pa-

tane loomus nõudis oma õigust ja sepihes kõige imelikumaid kawatusi minu enese ja mu seltsimeeste päästmiseks. Ma nägin ennast mõidurõõmjana üles tõuswat merepinna, teised järel; meie ligidal seisib mingijugune kaljurahn, millele me enda kõit päästime.

Siis jälle kujutasin ma enesele ette, et meie ilma mingijuguse raskujeta jaadame ühe boje üles weepinnale; jelle külge kinnitame lipu ja tähendame niiviisi ära toha, kust meid mõib leida. Rahtlemata leiab Tursha, teine jõjalaew, kelle seltsis me Tallinna reidilt lahkusime, meie kadumise, aimab õnnetust ja tuleb hommitul wata meid jalamaid otstima.

Kui ma aga teiste kiimiohtjatega kuidagi wiisi jaatfin uyendujesse astuda, et ühestoos nõu pidada, bojet üles weepinnale jaata ja siis oma waewa tulemusi ära oodata.

Ma põrutasin kajuti seinale oma käega ja komandadi jaapalauga üning tegin müra, et see ijegi jurnu oletis mõinud üles äratada.

Stuid wastust ei tulnud.

Sügaw, mõõtmatu waihus wee all ei wastanud mu waewa peale ijegi kajaga.

Nüüd hattasin juba meit heitma.

Ma mõistsin, et laeluuki mõimatu oli üles tõsta; rõht tema peal oli nii juur, nii raste, et teda mõimatu oli pijutki awada, rääkimata boje üles lastmijest. Ja kui meil lähetsi torda teda pijut awada, siis tungiks weji tohe kolinal isje ja õhurõht, mis jellele järgneks, purustats laewa.

Stuid jellekipärast andis see mulle põhjust uust mõtteid mõlgutada, uusi arwamisi oletada ja uusi kawatusi sepihed.

Kui me tatset tegime, laewakere purustada, jellega, et wee isje lastime? Wabest pääsejime ije jelleläbi wangist ja nägime, kui ta wõhe aega, weel lord päewawalguft. Laewal oli hult päästewõõsid, nii et nende abil mõttime kaldale jõuda, kui aga esiti merepinnale jaim!

Minu mõtted lätsid ista korratumaks ja luulelikumaks. Mööda läinud päewa tugewad meelewapustusjed olid mu seisuforda wiinud, mis nõdrameele rajal seisib.

Ma heitsin sohvale ja unustasin unes kõit oma hirmsa seisuforra. Wabest on see minu wiimane uni, mõtlesin ma.

* * *

Kui jälle ärkasin, oli kajut pime nagu ennegi.

Ma kobašin tikkude järele, leidfin nad tätte ja tahtfin tuld parajasti üles tõmmata, kui mulle filma paistis üsna wäike, nõrt, rohetas päewakuma.

Lähemal filmavilgul kobasin ma kätga üle selle koha, kus riba nähtav oli ja leidisin, et ma unustanud olin luuki kajutiaknale ette kruvimata ja et nõrk, rohetas päewahelst sealt kajutisje tungis.

Tahtsin parajasti rõõmu pärast karjatada, aga surusin siis näo kõvasti vastu aknaruutu, filmitjesin ülevalt alla langewat nõrka walgukehelt ja waatasin wett, leides, et see ikka weel liikus, just nagu ennegi õõsel.

Mida enam ma wee liikumise üle järele mõtlesin, seda läbi kajutiakna filmitjedes, seda tõenäolisemaks kujunes minus arwamine, et wee liikumine tuleb laewakere hõljumast liikumisest. Meie rändasime ikka weel ringi nagu hiiglatata, mõni jüld wee all, ilma lootujeta jälle päewawalgele jõuda, ilma lootujeta mõnda weealust kasjut vastu puruks põrgata, sest sügawad weealused woolud hoiawad madalatest kohtadest eemale. Sa nii ajasid need woolused meid ise oma tahtmata ikka edasi.

Jah, mis jäi mul siis weel teha?

Wäike rohetas walgukehelt oli ikka nõrgemaks jäänud, ja sellest järeldasin ma, et weewoolus wõi mõni teine põhjus meid sügawamale merepõhja wiis. Kuna ma tahanewat widewikku filmitjesin, waldas mind õud. Korraga jäi mulle selgetks minu seisujorra terwe lootujetus.

Ma panin lambi põlema ja waatasin kella.

Kell oli katseistkümennnd — muidugi lõuna ajal. Nii siis olid laewa hukkumisest juba üheksa tundi mööda läinud, ja nendest olin ma wähemalt seitse rahulikult magades mööda saanud.

Jmelik, et ma seda olin jutnud!

Kuidas oli see võimalik, et ma, lämmatusjurm filmaga näha, lootujeta wee all ringi kolawas raudses laewakeres wängis, oma saatuje vastu wõisin nii ükskõitne olla?

Ja weel praegugi ei tunnud ma tõsist ärewust; ma wõtsin kõik vastu äraseletamatu hingerahuga, mis mind ennastki kõige raske-mal kujul imestama ajas.

Siis jäi asi mulle selgetks.

Hapnik hakkas õhus wähenema.

Samal filmavilgul waldas mind kohtuwus — ma olin lämmatusjurma suremas, ilma et seda ise märkasin.

Sellest tuli mu ükskõitjus! Sellest mu imestamiswäärt hingerahu!

Minu agarus ärkas uuesti.

Kõike jõudu kottu wõttes katsusin ma läbi wahelena jõuda, mis lähemat kajutit minu

omast lahutas; kuid õige pea sain aru, et see täidejaatmatu ettewõte oli.

Sein oli teasplaadist, paks ja õhufindel — nagu ka teadsin. Mul ei olnud wähematti tööriista, mille abil ma oleksin wõinud seinast teed läbi teha, ja warsti ei olnud mul selleks enam jõudugi.

Nii siis oli kõige õigem, ennast jurma vastu walmistama hakata, kui mees, kes teab, mis teda ootab.

Kapteni wäikest raamatukogust leidisin ma ühe eksemplaari uuest testamendist, ja palmelikult hakkasin ma seda lugema. Seda tegin niikaua, kuni mu mõtled enam ei suutnud siiski aru saada.

Siis tuli mulle mõte kui südametunnistuse kohus, et ma „Rusalka“ jaatuse üle aruande kirjutaksin, niikaua kui mul see weel võimalik oli, selleks puhuks, et laewakere korb weepin-nale tuulje ja laewa hukkumise asi sügawale uurimisele wõetaks. Minu terwe seisujord, kõige pealt tasakaal, mida „Rusalka“ alal hoidis, näisid minu meelest olewat nii ebaharilikud, et minu järele jäänud paberid laewa jaatuse üle wõisid efineda tõstiasjana, mille jarnast merejõidu ajalugu weel ei tunne.

Õkki waldas mind selle uue ülesande wassu juur huwitus. Igatahes oli see palju mehijem ja ka kasulikum, niisugust aruannet kottu seada, kui meeleheitlikult ringutatud kätel jurma lähenemist oodata, mis, wõib olla, weel mitu päewa aega wõttis.

Ma otsisin komandandi kirjutusklaualt paberit ja kirjutusmaterjaali, leidisin mõlemad ja hakkasin oma aruannet kirjutama. Olen kõige tähtsamad asjad juba üles tähendanud, ilma et oleksin nõrkenud, ja tahan seda jatkata, kuni ma weel jatkhan sulge liigutada ja selgesti mõelda.

Komandandi laualt leidisin ma pudeli weini ja mõned jaiad; nendega kohtasin ma ennast, kui jõud juba rangema hakkas.

Mälg mind weel ei piina, palju pahem on, et lamp ära tahab kustuda, ehk temas küll weel wähemalt künneks tunniks õli leidub. See ajalugu näitab, et hapnik juba lõppema hakkab.

Armastuse tundega filmitseen ma seda oma põlewat sõpra, mis mulle teatab, kui kaua mul weel elada on. Poeb leel lambiklaasi ja näitab ainult weel nõrka põlewat äärt, siis on ka minu elu oma miinimumini jõudnud ja kustub lähemal minutil. See ei kesta nüüd enam palju tundi, seda näen ma, selle peale tähendab ju enam kui üks märk.

(Järgneb).

Sündmõistatus nr. 7.

Kuidas kirjutatakse ¼ marka taheteistkümmne numbriga?

Seletused tulevad jaata 1. augustini j. a. „Romaani“ talitusele, Tallinnas, Niguliste tän. 16 — allpool juuresoleval blanketil.

Sigete lahenduste jaatjate nimed avaldatakse „Romaanis“ nr. 10 ja nende vahel loositakse välja 3 aastakäitu „Romaani“ 1922.

„Romaani“ talitus,
Tallinn, Niguliste tän. 16.

Sündmõistatuse nr. 4 seletus.

„Sind jurmani küll tahan
ma kalliks pidada,
mu õitsev Gesti rada,
mu ilus ijamaa.
Mu Gesti wainud, jõesd
ja minu emateel —
teid kõrgeks kiita tahan
ma jurna tunnil weel“.

Sigete seletuste jaatjate wahel toimepandud loojimist jaid igaüks ühe aastakäigu „Romaani“ 1922 a. järgmised lahendajad:

Ernst Möllmann Tallinnas, Müürbergi tn. nr. 10, krt. 6.

Bernhard Haller Tartus, Tähtvere tän. nr. 23, krt. 10.

Betty Kuff Sindi alewis, nr. 8/23.

Sigeid seletusi jaatjid: T a l l i n n a s t: Mr. A. A. Abram, Walter Adar, A. Adorf, A. Aljas, A. Allun, A. Annus, Alide Nusmann, E. Bader, Elly Baldor, D. Bergmann, B. Brandt, stud. jur. Helene Bruchlin, M. Gilman, S. Einberg, Maria Einstruk, Joh. Erik, Rob. Ermel, A. Etop, Marta Ewart, Helmi Felsberg, Joh. Grünfeldt, Benita Gutmann, E. Grünberg, S. Hasenbusch, D. Hawel, S. Holts, K. Holzmeier, Hilda Horst, L. Jwanow, J. Jagor, Edg. Jakobson, F. Johannson, Ella Jung, A.

Jögi, Gerda Jürgens, Alma Jürgens, A. Järwenijou, E. Järwetson, P. Kataja, E. Kadat, Jaanus Kaik, O. Kaldajaan, D. Kamberg, A. Karu, Lucie Kasberg, Joh. Kast, Anna Keerd, Hilma Keerd, F. Kester, Linda Kester, S. Kihleweldt, A. Kiivrats, A. Kingi, Kirotar, A. Kirrelt, G. Kiwimurd, Lydia Klaar, Irene Klei-
nert, M. Kleitsmann, Zugeborg Kleesment, Maria Koks, A. Kool, A. Koomits, J. Kottar, J. Kraus, D. Krause, W. Kresiel, stud. rer. merc. K. Kretmann, Ed. Krus, F. Krause, A. Kuim, M. Kurenõmm, K. Kuusjäänd, A. Kuusit, Ellen Kunnikmann, Joh. Käär, Maatia Kõiw, E. Kõrgemägi, M. Paks, Sanna Lepmann, A. Lemann, J. Liinat, J. Liisfeldt, A. Limberg, Salme Lindeberg, Keely Linholm, J. Linzbach, E. Loorberg, A. Loismann, K. Luberg, A. Lubakooder, E. Luikmel, S. Luuk, Henna Mandel, Linda Masing, A. Mankow, T. Meindot, stud. Wanda Meister, Ernst Möllmann, S. Miira, Jaanus Moijaar, Frieda Mägi, Agnes Mühlbach, J. Mühlhausen, Hermine Naber, S. Namjing, Hella Nigols, A. Nikolas, S. Nobel, S. Moor, A. Möörmann, A. Nudel, Joh. Nutow, Gerda Oika, W. Oras, Jr. Pakmann, P. Polmbach, Louise Paltjar, A. Pawelfson, K. Pawlin, A. Piniel, P. Prais, E. Prems, Ed.

„Romaani“ talitusele — Tallinn, Niguliste tän. 16.

Sündmõistatuse nr. 7 lahendus on järgmine:

Lahendaja nimi ja täielik aadress:

(Allkiri)

Pären, Joh. Raad, Leida Kadik, A. Kaija, S. Katas, E. Kebale, Gerda Reinfeldt, D. Reinfeldt, Kooftmann, M. Kootsmann, D. Kojenbuisch, Joh. Kääbins, Harry Käämeti, Henry Kiis, K. Kojensfeldt, S. Kojenstein, J. Kossin, S. Kumberg, A. Saage, D. Saalman, E. Saarmann, J. Saarmann, K. Saarmann, A. Saldermann, Elie Tallum, kapten Sarapuu, Gerda Sittenberg, G. Simulson, Luise Sooni-ke, Alfred Spiegelberg, J. Säinas, A. Starrtopf, A. Strandberg, K. Tamküll, N. Temuik, K. Tersmann, A. Thal, J. Thalbach, Ludmilla Thomion, Dolly Timm, Erika Tomingas, Gabriele Tomson-Koll, E. Frei, Aino Triipus, W. Trompet, S. Tulp, A. Udele Tulpe, Er. Tusti, Alice Tänavä, Leo Uhlberg, J. Uily, G. Unt, Linda Urban, Maimu Uuli, D. Nußmann, B. Wahrik, S. Woldemar, Anna Walter, W. Warema, J. Wehlmann, A. Wentjel, K. Westmann, A. Wiher, F. Willemjon, Wera Wohlens, Sr. de Wolenza, Herta Wälja, Ed. Wörf.

Tartu st: Amanda Adams, Juosilla Bricker, Leida Einling, J. Fischer, E. Gromowa, Bernhard Haller, K. Danberg, P. Jänes, Joh. Jõul, J. Kitjing, Joh. Kohlap, W. Lind, A. Lindeberg, J. Marrau, L. Martin, W. Masjekas, S. Mauer, K. Müller, Helbela Reinfeldt, K. Rurf, A. Patts, L. Prants, J. Pruuden, A. Reimann, Agnes Rezold, Akiel Siff, Aug. Siim, A. Stein, Anna Taar, K. Toru, Frieda Turba, Endel Uuge, Lembit Walge, Arn. Wampiir, S. Wihwelin, J. Zeifar.

Pärnu st: S. Gustawjon, Lui Saano, Agnes Hendrikson, K. Johanson, M. Johanson, A. Jürwetson, Emmy Kangur, Joh. Kangur, Anna Kissa, Lydia Korb, Helmy Krebs, W. Kwell, F. Kölmart, W. Leeping, J. Lõmp, E. Martin, A. Mängel, E. Ormisjon, A. Paa-

ra, Elwine Pajor, A. Poolak, W. Roota, Ka-tariia Sella, E. Sirk, S. Soowik, Jutta Tark-pea, J. Tomingas.

Baltiski st: A. Aldermann, A. Bachmann, K. A. Gildemann, Alfred Lipp, Hugo Keemann.

Walgast: S. Arak, Ester Driffit, S. Hendriks, S. Jürgenjon, K. Kiin, D. Luik, J. Lõhmus, E. Martus, K. Paawes, A. Udele Padjas, Alma Riit, A. Rikand, S. Saral, Walwe Saretok, J. Schulzenberg, E. Tints, M. Urbel, J. Utt, El. Uibo, Elizabeth Wutt.

Wõrust: K. Buschmann, W. Kornel, E. Kõwa, Em. Leinbock, Paul, Pihu, de N'on, Maria Tibar.

Rakwerest: A. Bürger, Seino Keiskila, J. Kirichfeldt, A. Looitus, K. Murt, Joh. Rehsberg, L. Reits, F. Riisberg, A. Sepp, Kalju Tamjärv, A. Tefi, J. Tenneberg, W. Waher, A. Webermann.

Riia st: Anna Osirne.

Saapjalust: J. Feldmann, J. Ilwes, J. Paesjild, Berta Tarwis.

Narwast: Jenny Ilwes, Helene Jür-gens, A. Kronk, A. Kwasnik, Tibi Miinas, Olga Pebus, Karl Siilmast, K. Weidebaum, K. Woites.

Wiljandist: Aug. Jürisson, T. Kaalep, J. Käämmel, E. Lubaäär, Alfred Naar, B. Ott, A. Pau, G. Penja, J. Potter, E. Rebane, J. Rinaldi, G. Roosmann, S. Soojaar, M. Weinmann, E. Weste.

Kurejaarest: S. Kallas, Joh. Tam-tiwi, P. Trautmann.

Paidest: A. Krajs, Selle Ringenberg. Kanapääst — K. Abel, K. Frisch, Loodist — A. Mit, Ridajast — S. Anton, Tarwas-tust — J. Arusjon, Anny Heintal-Jakobson, E. Kuff, J. Purga, Sondast — S. Astot, Ab-

Nõudke „Romaani“ üle maa!

Igalpool ehitused: linnades abitalitused, maal agentuurid!
 Võitke „Romaanile“ uusi sõpru ja poolehoidjaid!
 Tutvustage oma tuttawaid „Romaaniga“!

jast Anton Bernhard, Joh. Groß, Jögewalt
 — M. Davel, J. Helm, Pildy Laur, Sindist
 — N. Espe, K. Heidemann, Wera Janson,
 Petry Kuff, M. Lorenberg, S. Matji, Rõngust
 — J. Feldmann, T. Kivistik, Järwakandist
 — P. Hamburg, Walust — D. Hamburg, Li-
 bulast — A. Jalakas, Aug. Jänes, W. Mar-
 japuu, Silda Mitnits, Uusnast — Joh. Jä-
 nes, Mägistest — Aug. Jõgi, Lunnjast — D.
 Jüriado, Tapalt — A. Jürsan, Alide Kaff,
 J. Moks, Matilde Soonite, K. Wagger, A.
 Wink, Walgutast — A. Kadaja, A. Reich-
 mann, Nõmmelt — Silda Kaha, M. Michel-
 son, C. Wendt, Puhjast — W. Kain, Muast
 — Aug. Karro, Simunast — K. Kapp, Muus-
 talult — W. Kidron, C. Lind, Kiltijst — A.
 Kiril, Pattiilast — A. Kirjamägi, Pukast —
 Arnold Kompuz, Kambjast — S. Konjen,
 Põltsamaalt — J. Kont, Oluhverest — S.
 Koff, Põlterist — Arnold Kripajom, Kadri-
 nast — C. Kuu, Mõisakilast — P. Lannas,
 C. Lukas, Merist — M. Lauri, A. Weigel,
 Pihlast — Miidu Laus, Pilingi-Nõmmelt —
 A. Lensment, Joh. Lensment, Lilly Lilien-
 blatt, J. Paumann, Aug. Pärt, S. Päär-

mann, Ida Tohw, Tallist — Ells Wunt, Reh-
 rast — H. Leonardant, Sommerpalust — Joh.
 Villmann, Tubolinast — P. Maasik, Tor-
 gust — A. Marist, Koerust — J. Mart, Wiru-
 Jakobist — A. Meerits, Rägaverast — M.
 Metsan, Kallastelt — S. Mägi, Türi-Mitult
 — Alide Mitt, Pessest — Wanda Moode,
 Hofstrest — Aug. Nurf, Antslast — Alhel
 Pallits, Laewast — C. Pikkat, Oijust — A.
 Polikarpuz, P. Walgemäe, Wõhmast — S.
 Pratta, Jõgijult — Preimann, Näpinast —
 W. Puffow, Hallistest — J. Päre, Muhu-
 maalt — W. Raudmets, J. Wana, Tõllistest
 — W. Rebane, Torist — K. Roomann, Karl-
 jist — Anna Rubel, Lainjelt — A. Rantel,
 Poffast — Minni Salisstrõm, J. Seimann,
 Rundaast — Rud. Sipria, Wana-Wändrast —
 Muhy Soolo, Wajalemmast — Jul. Suharow,
 Jõhwist — A. Supp, Pahlkast — Helene
 Söerus, Albuast — Joh. Steinberg, Karulast
 — C. Stutenmeister, Lügannjelt — A. Tes-
 laus, Tõrwast — C. H. Treufeldt, Pärstist —
 Hans Tuist, Kodajooft — A. Wiikmann, Rap-
 last — J. Willandi, Sondaast — Hedwig Wil-
 lemson, Kambjast — J. Willer.

Meie tellijatele

Inhtumisel, kus „Romaani“ numbrid
 pärvale et peaks sõndma, palume sellest
 melle teatada, et meil wõtmalus ei
 pruduks asja uuemiseks, kui ka luge-
 :—: jatele uue numbril saatmiseks. :—:

„Romaani“ talitus
 Tallinn, Niguliste t. 16

PL 270 227

Heine. Lagns

Tallinn,

Niguliste tän. 16. — Rõnnetraat 12-53

Telegrammi aadress: „Lagns“

Ladus alati jaadawal:

Rahta, Wene „Baku“
ja Ameerika

Masint
Petrooleum

Bensin

Masina-

Tsilindri

Mootori

Automobiil

Wafellin

Spindli

Wankrimäär

Wärnits

Linaseemneõli

Puntõrn

Terpentiin

Karbolineum

Katufetõrn

Katufepapp

Seebikivi

Tisleriliin

Maalviliin

õli

Import

Transit

Eksport